

NR 6(60)/2010
LISTOPAD
GRUDZIEŃ

VITA ACADEMICA

ISSN 1642-2244

BIULETYN INFORMACYJNY UNIWERSYTETU PAPIESKIEGO JANA PAWŁA II

INAUGURACJA!

**To już drugi rok
UNIWERSYTETU
PAPIESKIEGO!!**

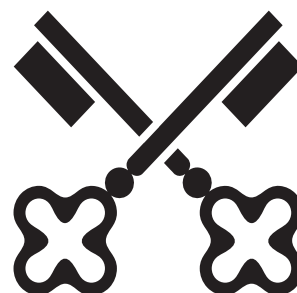
ON

BOWIEM JEST
NASZYM
POKOJEM

EF 2,14

Spis treści

Szanse dla rodzicielstwa	3
Wydarzyło się	4
Papieskie Dni o Wolności	6
Inauguracja	9
Węgierska rapsodia Psalmidii	13
Symposium EVANGELIUM VITAE	14
Sacrum i przyroda	15
Muzealia w konserwacji	16
III Krakowskie Dni Integracji	17
Niezapomniany pobyt w Wysowej	18
The Life Institute	19
Wiatr od Wschodu	20
Spotkania biblijne w Visp	24
Ad fontem liturgicos	25
8th Doha Conference	26
Laudacja	27
Czytelnia	28

VITAACADEMICA

Biuletyn Informacyjny
Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II
w Krakowie

Redakcja
ul. Kanonicza 9, 31-002 Kraków
tel./faks 12 370 86 06
e-mail: info@upjp2.edu.pl

Redaktor prowadzący: Krzysztof Mleczek
Opracowanie graficzne: Krzysztof Korzeniak

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych oraz
zastrzega sobie prawo do skrótów i redakcyjnego opracowania
tekstów przyjętych do druku.

Numer zamknięto 30 listopada 2010 r.

Szanse dla rodzicielstwa

W dniu 20 października 2010 roku, w Auli Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie, miała miejsce trzecia już konferencja propagująca nauczanie Jana Pawła II o rodzinie. Tegoroczny temat dotyczył odpowiedzialnego rodzicielstwa u progu XXI wieku – jego szans i zagrożeń. Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Katolickiej Nauki Społecznej Instytutu Nauk o Rodzinie Wydziału Nauk Społecznych UPJPII, przy współpracy Katedry Nauk o Rodzinie Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie. Wykład inaugurujący obrady rozpoczął ks. dr Antoni Świerczek, prodziekan WNS UPJPII, który przybliżył licznym zebranych nauczanie Papieża o rodzicielstwie. Kolejni prelegenci ukazywali zagadnienie rodzicielstwa wielopłaszczyznowo, ze wskazaniem na trudności, jakie piętrzą się przed obecnymi i przyszłymi rodzicami.

Organizatorom przyświecała idea pokazania wielu możliwości pokonywania niedogodności wypełniania ról rodzicielskich i wskazania metod i technik, dzięki którym można to czynić w sposób odpowiedzialny dla dzieci i rodziców. Bo współczesne rodzicielstwo wymaga nie tylko wielkiej wiedzy, ale także umiejętności reagowania na szybko zmieniające się wymogi społeczne. Dostosowywanie wyobrażeń postaw rodzicielskich do trudnej rzeczywistości codziennego życia nie zawsze skutkuje właściwymi działaniami opiekuńczo-wychowawczymi. Te marzenia i oczekiwania plasujące się na linii rodzice

– dzieci zostały wyartykułowane w rozstrzygnięciu konkursu, przeznaczonego dla dzieci i młodzieży pod hasłem: „Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest” – związanego z obchodami Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym organizowanym przez ROPS w Krakowie. Podczas konferencji finalistom tego konkursu zostały wręczone nagrody.

Ważnym elementem konferencyjnych sporów było wystąpienie nadkomisarza Piotra Raźnego z Wydziału Prewencji Miejskiej Komendy Policji w Krakowie, który przybliżył działania prewencyjne Policji w aspekcie wspierania rodziców i opiekunów w wypełnianiu ich trudnej misji. Konferencja stała się ważnym głosem w dyskusji nad rolą i znaczeniem odpowiedzialnego rodzicielstwa, macierzyństwa i ojcostwa, we współczesnej trudnej rzeczywistości społecznej. Zebrani zgodzili się, że należy przywrócić właściwą rangę matki i ojca, wartości dziecka, a tym samym wartości i roli, jaką ma do odegrania rodzina. A wszystko to w oparciu o nauczanie Jana Pawła II, dla którego **miłość jest początkiem i końcem wszelkich ludzkich niepowodzeń**, która pomaga człowiekowi przewyciężyć jego słabości i wznieść się ponad te ograniczenia.

Podczas konferencji można było zakupić ciekawą publikację książkową podejmującą prezentowaną tematykę pt. *Odpowiedzialne rodzicielstwo wobec wyzwań XXI wieku*, wydaną przez Wydawnictwo Św. Stanisława BM.

Małgorzata Duda

SPROSTOWANIE

W numerze 5(59)/2010 na ostatniej stronie została błędnie podana informacja o ferii wielkanocnych. Powinno być: **21-27 IV FERIE WIELKANOCNE**

Koncert „Nie wystarczy urodzić się człowiekiem...”

9 stycznia 2011r. w Bazylice św. Franciszka z Asyżu w Krakowie przy ul. Franciszkańskiej 2 o godz. 17.30 odbędzie się koncert „Nie wystarczy urodzić się człowiekiem...”, poświęcony postaciom s. B. Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego oraz św. Maksymiliana Marii Kolbego, męczennika obozu Auschwitz Birkenau.

W koncercie wystąpią aktorzy Tadeusz Malak i Jacek Lecznar, Chór „Psalmodia” UPJPII oraz młoda wiolonczelistka - Joanna Michalik. Koncert organizują studenci III roku dziennikarstwa i komunikacji społecznej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, w ramach warsztatów prowadzonych przez mgr Izabelę Drobotowicz-Orkisz, dyrektora Teatru Hagiograf im. św. Teresy z Lisieux

Ideą tej pracy jest włączenie się w rocznicowe obchody związane z postaciami obu wielkich Polaków, przypadające w 2011 r. Kwestując na rzecz rodzin z okolic Tarnobrzegu, studenci pragną również zwrócić uwagę opinii publicznej na pilną potrzebę pomocy poszkodowanym przez powódź. Zgromadzone środki zostaną przekazane za pośrednictwem wolontariuszy Inicjatywy 21:38, działającej przy Klubie Inteligencji Katolickiej w Tarnobrzegu.

Metropolita Krakowski ks. kard. Stanisław Dziwisz oraz Rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie ks. prof. dr hab. Władysław Zuziak objęli wydarzenie patronatem honorowym.

Wstęp wolny

W dniach 3–5 października odbyły się „Rekolekcje na dobry początek”.

W dniu 5 października odbyła się w Nitrze na Słowacji na Uniwersytecie Konstantyna Filozofa międzynarodowa konferencja zatytułowana: „Wolność – wiara – autentyczność”, w której z naszej Uczelni wzięły udział trzy osoby: ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek (Wydział Nauk Społecznych) wystąpił z referatem: „Biblijne pojęcie wolności w kontekście współczesności”, ks. dr Bogdan Zbroja (Wydział Teologiczny) z referatem: „Postawa wiary Noego i jej aktualność w świetle Księgi Rodzaju” oraz dr Małgorzata Duda (Wydział Nauk Społecznych) z referatem: „Praca socjalna zorientowana na wartości. Współczesne wyzwania”.

W dniach 9–10 października w Ogrodzie Botanicznym UJ w Krakowie odbyło się XVIII seminarium „Sacrum i przyroda” zorganizowane przez Katedrę Teologii Pastoralnej Szczegółowej WT UPJPII, Greckokatolicki Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Preszowie oraz Dyрекcję Ogrodu Botanicznego UJ w Krakowie.

W dniach 19–20 października odbyła się III konferencja naukowa z cyklu Etyka i życie publiczne nt. „Autentyczność a życie publiczne” zorganizowana przez Katedrę Etyki WF UPJPII.

20 października Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki UPJPII zorganizowało konferencję naukową „Muzealia w konserwacji”.

20 października, w Auli Wielkiej WSF-P „Ignatianum”, odbyła się III Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu propagującego nauczanie społeczne Jana Pawła II w odniesieniu do rodziny: „Rodzicielstwo XXI wieku – szanse i zagrożenia” zorganizowana przez Katedrę Katolickiej Nauki Społecznej Wydziału Nauk Społecznych UPJPII, Katedrę Nauk o Rodzinie Wydziału Pedagogicznego WSF-P „Ignatianum” oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

21 października w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Sosnowieckiej odbyło się międzynarodowe sympozjum liturgiczne „Powrót do źródeł – metodologia i teologia w badaniach źródeł liturgicznych” zorganizowane przez Instytut Liturgiczny UPJPII, Ukraińskie Centrum Liturgiczne we Lwowie oraz Greckokatolicki Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Preszowie.

W dniach 18–22 października ks. prof. dr hab. Krzysztof Kościelniak, kierownik Katedry Historii Religii Bliskiego i Dalekiego Wschodu UPJPII wziął udział w międzynarodowej konferencji dotyczącej dialogu między islamem, judaizmem i chrześcijaństwem w Doha (Katar).

22 października odbyła się uroczysta Inauguracja roku akademickiego 2010/2011.

W dniu 25 października na Wydziale Teologii Greckokatolickiej Uniwersytetu Preszowskiego na Słowacji odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Biblia i moralność”. Z naszej Uczelni dwie osoby wygłosiły referaty: ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek: „Postawa moralna w świetle Apokalipsy św. Jana”; ks. dr hab. Roman Bogacz: „Nowe przymierze i jego moralne implikacje według Listu do Hebrajczyków”.

W dniach 26–28 października odbyły się III Krakowskie Dni Integracji.

W dniach 28–29 października odbyła się konferencja „*Regiones Euxinum Spectantes* – stosunki kulturowe, etniczne i religijne na przestrzeni dziejów” poświęcona zagadnieniom historycznym oraz stosunkom społecznym, politycznym i gospodarczym w strefie nadczarnomorskiej na przestrzeni dziejów. Tym samym ukazana została różnorodność kulturowa, etniczna i religijna tych ziem. Organizatorami byli: Koło Naukowe Studentów Europy Wschodniej UPJPII oraz doktoranci Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego UPJPII.

W dniach 3–5 listopada odbyła się kolejna edycja Dni Jana Pawła II, tym razem pod hasłem „Wolność”. Na tegoroczne Dni złożyły się sesje naukowe „Wolność i jej konsekwencje” „Wolność w nauczaniu Jana Pawła II” oraz wiele wydarzeń kulturalnych. Za organizację odpowiedzialna była krakowska Akademia Górniczo-Hutnicza im. S. Staszica.

4 listopada odbyło się sympozjum z okazji 15-lecia ogłoszenia encykliki Jana Pawła II *Evangelium vitae* pt. „*Evangelium vitae* – most ku przyszłości” zorganizowane przez Instytut Nauk o Rodzinie UPJPII, Międzywydziałowy Instytut Bioetyki UPJPII oraz Katedrę Teologii Moralnej Ogólnej i Szczegółowej WT UPJPII.

W dniach 4–7 listopada Wydawnictwo Naukowe UPJPII uczestniczyło w XIV Targach Książki w Krakowie.

9 listopada miała miejsce sesja ekumeniczna „Prawosławie, katolicyzm i pojednanie polsko-rosyjskie” zorganizowana przez Międzywydziałowy Instytut Ekumenii i Dialogu UPJPII.

W dniach 15–23 listopada odbyły się VI Dni Muzyki Kościelnej.

W dniach 16–18 listopada odbyła się konferencja „*Via Pulchritudinis* – wątki biblijne w literaturze i kulturze polskiej” zorganizowana przez Komitet Nauk Teologicznych PAN, Wydział Teologiczny UPJPII oraz Wydział Polonistyki UJ.

18 listopada Instytut Prawa Kanonicznego UPJPII zorganizował sympozjum „Prawo naturalne a prawo

małżeńskie”, które odbyło się w auli Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej.

22 listopada odbyła się coroczna Msza św. w intencji zmarłych pracowników i przyjaciół uczelni wyższych miasta Krakowa.

W dniach 23–25 listopada Wydawnictwo Naukowe UPJPII uczestniczyło w XIII Kiermaszu Książek Katolickich, który odbywał się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II w Lublinie.

ODESZLI

8 grudnia zmarła po ciężkiej chorobie mgr Danuta Gradowska, kustosz- bibliotekarz systemowy Biblioteki Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

9 listopada zmarł ks. prof. dr hab. Krzysztof Szczygieł, Kapelan Ojca Świętego, Dyrektor Międzywydziałowego Instytutu Bioetyki UPJPII, Profesor Wydziału Filozoficznego UPJPII.

NAGRODY REKTORSKIE

Komisja ds. Nagród Rektorskich powołana w dniu 21 czerwca br. przez Senat Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, zebrana na posiedzeniu 13 października 2010 r. w składzie:

Przewodniczący: ks. prof. dr hab. Maciej OSTROWSKI

Członkowie: ks. prof. dr hab. Janusz MASTALSKI, ks. dr hab. Jan D. SZCZUREK, prof. UPJPII, ks. dr hab. Janusz MĄCZKA, prof. UPJPII, ks. dr hab. Józef WOŁCZAŃSKI, prof. UPJPII, ks. mgr Andrzej KOPICZ

Sekretarz: ks. dr Krzysztof BIROS

po rozpatrzeniu wniosków, rekomendowała następujące osoby:

I. Do *Nagrody Rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie* za wybitne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne w Uczelni:

Z Wydziału Teologicznego:

1. ks. prof. dr hab. Tadeusz BORUTKA
2. o. prof. dr hab. Tomasz DĄBEK OSB
3. ks. prof. dr hab. Łukasz KAMYKOWSKI
4. ks. prof. dr hab. Jan ORZESZYNA
5. ks. dr hab. Tadeusz PANUŚ, prof. UPJPII
6. ks. dr hab. Przemysław NOWAKOWSKI CM
7. ks. dr hab. Wojciech ZYZAK
8. ks. dr Jan KALNIUK CM
9. ks. dr Janusz MIECZKOWSKI

Z Wydziału Filozoficznego:

1. ks. prof. dr hab. Michał HELLER
2. ks. prof. dr hab. Józef MAKSELON
3. ks. prof. dr hab. Stanisław WSZOŁEK
4. o. dr Kleofas GRÓDEK OFM

Z Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego:

1. prof. dr hab. Maciej SALAMON
2. ks. prof. dr hab. Janusz WYCISŁO
3. ks. dr hab. Jan SZCZEPANIAK, prof. UPJPII
4. ks. dr hab. Dariusz TABOR CR
5. dr Jakub SADOWSKI
6. ks. dr Waław UMIŃSKI

Z Wydziału Nauk Społecznych:

1. ks. prof. dr hab. Bolesław Tomasz JELONEK
2. dr Maria LIGĘZA

Z Wydziału Teologicznego sekcja w Tarnowie

1. ks. dr hab. Janusz KRÓLIKOWSKI, prof. UPJPII
2. ks. dr hab. Józef STALA
3. ks. dr hab. Antoni ŻUREK

Ze Studium Języków:

1. mgr Celina BUDZOWSKA
2. mgr Bożena TUSZEWSKA
3. mgr Marta KRZANOWSKA
4. ks. dr hab. Adam OLSZEWSKI
5. ks. dr Dariusz RAŚ
6. ks. dr Robert NĘCEK
7. mgr Władysław SZCZĘCH

II. Do *Nagrody Rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie* za ofiarną pracę dla Uniwersytetu:

Z administracji

1. mgr Dorota LAZAROWICZ
2. Jolanta MACHNIK
3. mgr Aleksandra PARAFIŃSKA

Z Biblioteki:

1. mgr inż. Dorota GÓRSKA
2. mgr Wojciech SKORUPSKI

Z Wydawnictwa

1. mgr Rafał BOBER

oraz mgr Emilia MENDEL

III. Do *Nagrody Rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie* za najlepszą pracę:

Praca doktorska:

1. dr Marek MICHERDZIŃSKI (WT)
2. dr Paulina KOPAL-JAKUBEC (WF)
3. dr Grzegorz CHAJKO (WHiDK)

Praca magisterska:

1. mgr Hanna HONISZ (WT)
2. mgr Sylwia HABERKA (WT)
3. mgr Justyna JELIŃSKA (WT)
4. mgr Mateusz HOHOL (WF)
5. s. mgr Roksana ANTONYUK (MWiK)
6. mgr Magdalena WOŹNIAK (WNS)
7. ks. mgr Kamil BACHARA (WTsT)

Praca licencjacka (lic. zawodowy)

1. Albert SENDOR (WHiDK)
2. Marlena SĘDEK (WHiDK)
3. Sylwia SOBIERAJ (WNS)
4. Rafał MATUSZEWSKI (WNS)

IV. Nagroda za szczególne osiągnięcia organizatorskie i bardzo aktywną pracę w Samorządzie Studenckim Uniwersytetu:

1. Delfina KOŚCIÓŁEK
2. Paulina BRĄGIEL

Papieskie Dni o Wolności

Piąta edycja Dni Jana Pawła II odbyła się w dniach od 3 do 5 listopada i została poświęcona tematyce WOLNOŚCI w nauczaniu Papieża Polaka. W przygotowanie tegorocznej odsłony tego cyklicznego wydarzenia włączyło się 19 szkół wyższych Małopolski, spośród których główny obowiązek organizacji spoczął na Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica (AGH) w Krakowie. Patronat honorowy objęli: ks. kard. Stanisław Dziwisz, ks. kard. Franciszek Macharski, Prezydent miasta Krakowa Jacek Majchrowski, Wojewoda Małopolski Stanisław Kracik oraz Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Nawara.

3 listopada w Auli Głównej AGH podczas sesji naukowej „Wolność i jej konsekwencje” studenci małopolskich uczelni zaprezentowali referaty dotyczące różnych aspektów rozumienia pojęcia wolności. W godzinach popołudniowych na Scenie Klasycznej Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie (PWST) wystawiono spektakl „Zniewolenie”, w którym wykorzystano teksty F. Dostojewskiego, I. Bergmana, J. Littella oraz Jana Pawła II. W tym dniu można było również wziąć udział w koncercie grupy gospelowej „Trzecia Godzina Dnia” w Klubie Studio na Miasteczku Studenckim AGH.

Sesję naukową „Wolność w nauczaniu Jana Pawła II”, która odbyła się 4 listopada w Auli Głównej AGH, zainaugurował rektor Akademii prof. dr hab. inż. Antoni Tajduś. W słowie powitalnym Profesor przyrównał dziedzictwo Papieża do rzeki, która nigdy nie wyschnie i jest jak drogowskaz dla przyszłych pokoleń. Z kolei kard. Stanisław Dziwisz w swoim wystąpieniu podkreślił, że piąta edycja Dni świadczy o trafności inicjatywy podjętej w 2006 roku przez Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa. Według metropolity, na kształt pontyfikatu Jana Pawła II znaczący wpływ miały polskie doświadczenia historyczne, polska tożsamość narodowa oraz formacja intelektualna zdobyta nad Wisłą. „Kraków - zdaniem eminencji - jest szczególnie zobowiązany do studium myśli Karola Wojtyły”.

Uczestnicy konferencji wzięli udział w premierowym pokazie filmu „Wolność jest nam zadana” w reżyserii Krzysztofa Glondysa. W produkcji wykorzystano fragmenty homilii Jana Pawła II dotyczące problematyki wolności, wygłoszone przez Papieża podczas pielgrzymek do ojczyzny. Komentatorami wystąpień Ojca Świętego byli pracownicy naukowci Uniwersytetu Papieskiego: ks. prof. Jarosław Kupczak OP, ks. bp prof. Tadeusz Pieronek oraz prof. Karol Tarnowski.

Jako pierwszy wykład wygłosił francuski kardynał Jean-Louis Tauran, Przewodniczący Papieskiej

Rady ds. Dialogu Międzykulturowego. W wystąpieniu zatytułowanym „Jan Paweł II a wolność religijna: doktryna i spuścizna” ukazał on nowatorstwo postrzegania przez Karola Wojtyłę wolności religijnej „jako podstawy wszystkich innych swobód ze względu na godność osoby ludzkiej”. Kardynał zwrócił uwagę na prawną ochronę interesów religijnych obywateli poszczególnych państw. Odniósł się również do problematyki sekularyzacji, zwłaszcza w zakresie szkolnictwa. Podał przykłady potwierdzające chrześcijańską tożsamość Europy w kontekście sformułowań preambuły traktatu konstytucyjnego Unii Europejskiej. Przyczytał także słowa włoskiego prawnika i jezuitę Luigię Taparellego: „Zlikwidujcie w społeczeństwie religię, a człowiek prędko stanie się towarem”.

Profesor Mirosław Handke, minister edukacji narodowej w rządzie Jerzego Buzka, poświęcił swój referat zagadnieniu „Wolność człowieka jako jego samozależność”. „Gdy zastanawiam się, co jest fundamentem naszej judeochrześcijańskiej cywilizacji, to dochodzę do wniosku, że jest nim idea wolności osoby ludzkiej” - stwierdził profesor. Prelegent zaznaczył, że współczesne nurty liberalizmu i egzystencjalizmu traktują wolność nie tyle jako akt wyboru, ile jako możliwość określania natury dobra i zła, w tym także natury człowieka.

„Lednicki Papież i papieska Lednica” to temat wystąpienia o. dr. Jana Góry OP. Dominikanin dzielił się ze słuchaczami swoimi osobistymi refleksjami dotyczącymi wielkości i świętości Jana Pawła II. Ukazał wagę papieskich pielgrzymek do ojczyzny w okresie zniewolenia komunistycznego. Ze wzruszeniem mówił o wpływie Karola Wojtyły na jego osobisty rozwój duchowy i pracę duszpasterską. „Lednica - zdaniem o. Góry - jest dziełem Ojca Świętego (...). Lednicki Pielgrzym nie opuścił ani jednego spotkania. Zawsze przybywał do nas ze swoim ojcowskim słowem i błogosławieństwem”.

Profesor Francesca Cantu z Rzymu, wykładowca historii nowożytnej, poruszyła zagadnienie „Ewangelizacja nowego świata a problem wolności w nauczaniu Jana Pawła II”. Profesor ukazała refleksje Papieża na temat historyczno-teologicznych aspektów ewangelizacji, zwłaszcza ludów rdzennych Ameryki. Jan Paweł II przeprosił za formy i narzędzia chrystianizacji rdzennych Amerykanów, które naruszały osobową godność i wartość człowieka, nie szanowały tradycji, obyczajów, historii i całego dorobku cywilizacyjnego ludów ewangelizowanych przez kolonistów. W kontekście pastoralnym Kościoła Ojciec Święty podkreślał konieczność pojednania i przebaczenia w działalności misyjnej wierzących.

„Wolność chrześcijan” to temat wystąpienia prof. Karola Tarnowskiego, wykładowcy Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Z powodu choroby profesor nie mógł osobiście wziąć udziału w sesji, dlatego treść jego wystąpienia została odczytana przez organizatorów. W pierwszej części referatu prelegent zawarł kluczowe pytania dotyczące wolności: Czy obowiązki są prawdziwymi obowiązkami, czy ich karykaturą? Czy wartości prawdziwymi wartościami, czy może złudnymi? Czy ludzie są prawdziwymi autorytetami, czy raczej uwodzicielami? W drugiej części rozważał temat sumienia jako „instancji zobowiązującej postępowanie nie dlatego, że jest nieomyślne, lecz dlatego, że nic nie może zostać przeze mnie uznane za «prawdę dla mnie» bez zgody mojej wolności”. Trzecią część wystąpienia poświęcił refleksji nad wolnością zniewoloną i wyzoloną, wolnością prawdziwą i fałszywą.

Profesor Giuseppe della Torre z Rzymu na zakończenie sesji dokonał krótkiego podsumowania wygłoszonych referatów i ukazał przesłanie z nich wypływające. Dla Jana Pawła II wolność religijna, która w krajach socjalistycznych była przeciwstawiana wolności sumienia, nie jest równoznaczna z tolerancją. Profesor podkreślił wkład Karola Wojtyły w rozwój refleksji Magisterium Kościoła nad podejmowaną problematyką, chociażby poprzez pracę nad redakcją instrukcji Kongregacji Nauki Wiary *Dignitatis humanae*.

Czwartek, 5 listopada, był dniem sympozjów naukowych, wykładów otwartych, paneli dyskusyjnych i wydarzeń kulturalnych organizowanych przez poszczególne uczelnie Małopolski. W Auli Collegium Novum UJ Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie wraz z Watykańską Fundacją Jana Pawła II - Ośrodkiem Dokumentacji i Studium Pontyfikatu w Rzymie zorganizował sesję naukową zatytułowaną „Wolność religijna - sercem ludzkiej wolności”. Środowisko naukowe papieskiej uczelni oraz zaproszonych prelegentów powitał rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Karol Musioł. Głos zabrał również ks. kard. Stanisław Dziwisz. Dziękując wszystkim za przybycie, metropolita krakowski zauważył, że wolność człowieka, narodu i Kościoła nie mogły być obojętne Ojcu Świętemu, który przed objęciem Stolicy Piotrowej doświadczył tyranii nazizmu i komunizmu jako student, robotnik, kapłan i wreszcie pasterz Kościoła krakowskiego. Kardynał wspominał, że Janowi Pawłowi II szczególnie leżała na sercu sprawa wolności religijnej, zwłaszcza w krajach walczącego z Bogiem socjalizmu. „Papież - zdaniem eminencji - wykorzystywał każdą okazję, aby upomnieć się o prawa tych, którzy głosu zostali pozbawieni”.

W problematykę konferencji wprowadził uczestników Prymas Polski ks. abp Józef Kowalczyk. Metro-

polita gnieźniński powiedział, że wraz z upływem czasu od śmierci Jana Pawła II kształtuje się w nas postawa racjonalnego zaangażowania poznawczego w studium jego nauczania, które oparł na Słowie Objawionym i przesłaniu Soboru Watykańskiego II. Zdaniem prelegenta Kościół Jana Pawła II nie przestaje być gwarantem wolności i jej się nie lęka. Podejmuje ją w sposób twórczy i odpowiedzialny. Wolność religijna stanowi zakotwiczoną rację bytu, pierwsze i podstawowe prawo osoby ludzkiej. „Nie ma wolności bez odpowiedzialności i umiłowania prawdy” - wołał Papież. Nikt nie może być zmuszony do działania wbrew zasadom własnego sumienia i prześladowany za działania zgodne z zaakceptowanym systemem wartościowania. Ekscelecja zwrócił również uwagę na refleksję Benedykta XVI w podejmowanej tematyce i na jego stwierdzenie, że zadanie ochrony wolności religijnej nigdy nie jest w pełni zrealizowane.

„Ochronie praw człowieka i tożsamości narodu w nauczaniu Jana Pawła II” poświęcił swoje wystąpienie ks. Libero Gerosa, profesor prawa kanonicznego z Wydziału Teologicznego w Lugano (Szwajcaria). Wykładowca przeanalizował poszczególne utwory literackie Karola Wojtyły m.in. „Myśląc Ojczyzna”, „Wigilia Wielkanocna 1966” i określił jego twórczość jako poezję sumienia i przemiany życia. W odniesieniu do książki *Pamięć i tożsamość* zaznaczył, że dla Jana Pawła II ojczyzna nierozzerwalnie wiąże się z pojęciem ojcowizny, rozumianej jako dobro materialne i dziedzictwo duchowe narodu.

Profesor Andrzej Zoll, sędzia i prezes Trybunału Konstytucyjnego oraz Rzecznik Praw Obywatelskich, poruszył zagadnienie „Wolności religijnej w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej”. W art. 10 Karty czytamy: „Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. Prawo to obejmuje wolność zmiany religii lub światopoglądu oraz wolność uzewnętrzniania, indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swej religii lub światopoglądu poprzez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach. Uznaje się prawo do odmowy służby wojskowej ze względów sumienia, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa”. Zdaniem prelegenta problem tolerancji powinien być rozumiany w tym znaczeniu, że nie odnosi się jej wyłącznie do obowiązku poszanowania praw mniejszości. Mniejszość powinna tolerować symbole religijnej większości. W zasadę bezstronności państwa wpisuje się traktowanie wszystkich Kościołów i związków wyznaniowych przyjaźnie, a współpraca z nimi winna być podejmowana na rzecz dobra wspólnego. Profesor zaznaczył, że art. 53 Konstytucji Rzeczypospolitej to wzorcowe rozwiązanie prawne ochrony wolności religijnej.

Profesor Francesco D'Agostino z Uniwersytetu „Tor Vergata” w Rzymie rozważył zagadnienie „Wolności religijnej w horyzoncie postsekularyzmu”. Mówca dokonał oceny nowoczesności, która oddzieliła etos od prawa i zredukowała religię tylko do jej wymiaru wewnętrznego, przez co stała się kwestią mało znaczącą dla współczesnego prawa publicznego. Zdaniem profesora, wolność religijną należy osadzić na gruncie prawdy i godności osoby. Wszelkie przejawy tłumienia tej wolności depczą i unicestwiają podmiotowość ludzką.

„Wolność nauczania religii katolickiej w szkołach publicznych w okresie pontyfikatu Jana Pawła II” była przedmiotem wykładu ks. prof. Wojciecha Góralskiego z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W swoim wystąpieniu prelegent zauważył, że problematyka edukacji religijnej w szkole jest przedmiotem stosownych umów Watykanu z poszczególnymi państwami. Regulacje te pozostawiają rodzicom i uczniom prawo wyboru formy kształcenia: fakultatywnej lub obligatoryjnej. Unormowania prawne, zawarte w podpisanych porozumieniach, regulują również status nauczyciela-katechety, kwestię opracowywania programów nauczania i przygotowania materiałów dydaktycznych czy finansowania druku i kolportażu katechizmów. Prelegent podał przykłady zapisów konkordatowych kilkunastu państw, które zawarły tę umowę ze Stolicą Apostolską w okresie pontyfikatu Papieża Polaka.

Sesję naukową zakończyły świadectwa trzech stypendystów Watykańskiej Fundacji Jana Pawła II w Rzymie. Zaprezentowano historię, cel i formy działalności tej organizacji. W godzinach wieczornych w krakowskim kościele pw. świętych Piotra i Pawła odbył się koncert oratoryjny solistów, chóru i orkiestry Akademii Muzycznej w Krakowie. W programie można było usłyszeć m.in. „Stworzenie świata” J. Haydna.

W piątek, 5 listopada, w Auli Collegium Novum UJ Uniwersytet Papieski zorganizował drugą sesję naukową zatytułowaną „Przestrzenie wolności”, którą poprowadził ks. prof. Maciej Ostrowski. Wykład wprowadzający wygłosił ks. prof. dr hab. Władysław Zuziak, rektor papieskiej Uczelni, który poświęcił swoje wystąpienie „Człowiekowi i jego wolnościom”. Magnificencja zauważył, że w przestrzeni społecznej współistnieje kilka koncepcji wolności, które określają światopogląd współczesnego człowieka. Każda z nich wywarła swój wpływ na kulturę. Nurt liberalistyczny sprowadził ją do kategorii własności, którą można dowolnie dysponować. Naturalizm pozbawił ją kontekstu metafizycznego i teologicznego oraz przeniósł ją z poziomu dyskusji etycznej w obszar uregulowań legislacyjnych: „wolno czynić wszystko, co nie jest zakazane przez prawo”. Myśl ponowoczesna z kolei

zanegowała prawomocność zadawania pytań metafizycznych przez człowieka, który przeświadczony o absurdalności wolności sami się jej pozbywa. Chrześcijaństwo natomiast nieodwołanie związało ją z pojęciem osoby ludzkiej, nadało jej charakter pozytywny i ograniczyło prawdą oraz dobrem.

„Aksjologiczne dylematy współczesności” stały się przedmiotem analiz ks. prof. Henryka Skorowskiego, rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Prelegent dokonał analizy pięciu sporów aksjologicznych, z którymi obecnie przychodzi nam się zmierzyć: spór o znaczenie i miejsce aksjologii w życiu człowieka, o wartość podstawową: godność czy wolność, o rozumienie wolności, o rozumienie demokracji, o prawa człowieka. Profesor zauważył, że każdy z nas musi przyjąć jakiś system wartościowania, by nasze życie nie było tylko improwizacją, lecz logicznym ciągiem zdarzeń. Wykładowca podkreślił również, że wolność chrześcijańska jest wolnością wyborów mądrych i odpowiedzialnych. Państwo nie powinno ustanawiać praw człowieka, lecz je chronić i gwarantować. Nie można wszystkiego poddać pod głosowanie, dlatego fundamentem demokracji winna być godność osobowa człowieka, a nie wolność różnorako rozumiana.

Ksiądz prof. Tadeusz Borutka, dyrektor Instytutu Teologicznego w Bielsku-Białej, podjął temat „Prawo do wolności religijnej probierzem zdrowej demokracji w świetle nauczania Jana Pawła II”. Profesor zaznaczył, że prawa osoby stanowią centrum zainteresowania i troski Kościoła. Dokonał podziału tych praw, pośród których wymienił prawa fundamentalne, kardynale, pochodne (osobowe) i rzeczowe. Wskazał na dwa kierunki papieskiego nauczania: pokazanie i analiza praw ludzkich oraz wyliczanie i gruntowne ich omówienie. Według Jana Pawła II wolność religijna jest wyznacznikiem i miarą społeczeństwa nowoczesnego i demokratycznego. Jej nieprzestrzeganie przynosi istotne szkody zarówno dla państwa, jak i społeczeństwa. To nie religia, lecz osoby traktujące ją instrumentalnie, są źródłem napięć społecznych.

Sesję zakończył panel dyskusyjny poświęcony „Współczesnym zniewoleniom”, który poprowadził ks. dr Piotr Kulbacki z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wieczorem w katedrze wawelskiej została odprawiona Msza św. pod przewodnictwem ks. kard. Stanisława Dziwisza. Po Mszy św. ogłoszono wyniki konkursu literackiego. W finałowej dziesiątce znaleźli się dwaj studenci Uniwersytetu Papieskiego: Michał Wilk i Piotr Urbańczyk. Organizowane od czterech lat Dni Jana Pawła II objęły swym zasięgiem także inne miasta Małopolski: Nowy Sącz, Oświęcim, Tarnów oraz Nowy Targ.

Piotr Guzdek

Uroczysta inauguracja roku akademickiego

22 października Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie zainaugurował drugi w swojej historii rok akademicki. Eucharystię w intencji wspólnoty uniwersyteckiej odprawił w kolegiacie św. Anny kard. Stanisław Ryłko, Przewodniczący Papieskiej Rady do Spraw Świeckich.

W homilii kard. Ryłko ukazał zadania, jakie stoją przed uniwersytetem papieskim. Będąc „szczególnym miejscem owocnego dialogu i twórczej współpracy rozumu i wiary”, uniwersytet pełni posługę myślenia, służy prawdzie i daje czytelne świadectwo o Bogu we współczesnym świecie. Eminencja zaznaczył, że coroczna inauguracja jest momentem niezwykle ważnym w życiu każdej uczelni. „Jest okazją powrotu do źródeł, odnowieniem poczucia odpowiedzialności za duchowe dziedzictwo, które jest jej udziałem”. Jednak „inauguracja roku akademickiego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w obrazie akademickim Krakowa ma zupełnie wyjątkową wymowę. Chodzi bowiem o jedną z najmłodszych uczelni naszego miasta, a równocześnie uczelnię, która swoimi korzeniami poprzez Wydział Teologiczny sięga daleko w przeszłość. Liczy ponad 600 lat. To zobowiązujące dziedzictwo. To jedyny uniwersytet papieski istniejący poza Rzymem. Należy widzieć w tym wielkie wyróżnienie dla środowiska akademickiego Krakowa, ale też i wielkie zobowiązanie, aby tego zaufania Kościoła nie zawieść” – zaznaczył purpurat.

Tradycyjna immatrykulacja studentów pierwszego roku odbyła się w Filharmonii Krakowskiej. W słowie powitalnym kard. Stanisław Dziwisz dziękował ustępującemu rektorowi ks. prof. dr. hab. Janowi Maciejowi Dyduchowi za szesnastoletnią pracę na rzecz uczelni. Nowemu rektorowi ks. prof. dr. hab. Władysławowi Zuziakowi gratulował nominacji i życzył owocnej współpracy ze środowiskiem naukowym uniwersytetu. Ksiądz prof. Zuziak otrzymał od metropolity insygnia władzy rektorskiej, co spotkało się z długimi oklaskami zebranych. Kardynał Dziwisz wyraził swoją radość z zapowiedzi wyniesienia do godności kardynalskiej absolwenta i wykładowcy uczelni ks. abp. Kazimierza Nycza. Zapewnił także o żywym zainteresowaniu papieża Benedykta XVI działalnością uniwersytetu kościelnego w Krakowie.

Witając zgromadzonych, ks. prof. Władysław Zuziak dziękował za obecność nuncjuszowi apostolskiemu abp. Celestino Miglioremu, biskupom, poprzednikom na urzędzie rektorskim, przedstawicielom krakowskich uczelni, uniwersytetów katolickich, korpusu dyplomatycznego, władzom miasta i województwa oraz parlamentarzystom, a także kawalerom i damom Zakonu Grobu Bożego. Magnificencja przedstawił nowy skład rektorski. Przypomniał zmarłych, którzy w minionym roku odeszli ze społeczności akademickiej: prof. Hannę Szymańską z Instytutu Historii Sztuki i Kultury, ks. dr. Józefa Rapacza z Instytutu Prawa Kanonicznego oraz Bar-

łomieja Zdunka, studenta III roku Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej.

Ksiądz Rektor podsumował najważniejsze osiągnięcia pierwszego roku działalności Uniwersytetu, do których zaliczył m.in.: liczne sympozja i konferencje naukowe, wykłady otwarte i warsztaty historyczne, intensywny rozwój międzynarodowej wymiany studentów i pracowników w ramach programu Erasmus, otwarcie Podyplomowych Studiów z Duchowości, podpisanie umowy o współpracy naukowej z Wydziałem Teologii Greckokatolickiej Uniwersytetu Preszowskiego, przyznanie najwyższej kategorii A Wydziałowi Filozoficznemu w przeprowadzonej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego kategoryzacji, uruchomienie przez Wydział Nauk Społecznych studiów II stopnia na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, otwarcie nowej specjalności: religie Bliskiego i Środkowego Wschodu na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego, organizację Dni Jana Pawła II, Dni Tischnerowskich, wrześnieowych Konferencji Europejskich, powstanie studenckiego Radia Bonus, powołanie Biura ds. Rozwoju, otrzymanie przez dr. Józefa Skrabskiego stypendium naukowego dla wybitnego młodego naukowca oraz krajowe i międzynarodowe osiągnięcia Chóru Uniwersyteckiego „Psalmodia”.

Ksiądz prof. Zuziak zapowiedział poszerzenie oferty wykładów w języku angielskim, rozwój kształcenia przez Internet, otwarcie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, przygotowanie wniosku o rozpoczęcie prac związanych z budową ośrodka naukowo-badawczego i dydaktycznego na kampusie uniwersyteckim. Przygotowana strategia rozwoju uczelni na lata 2011–2020 przewiduje otwarcie nowych kierunków i specjalności (polityki społecznej, pedagogiki, administracji) oraz przekształcenie Instytutu Prawa Kanonicznego w Wydział Prawa Kanonicznego i Administracji. „Będę dokładał wszelkich starań, aby uczelnia potrafiła łączyć zakorzenienie w tradycji z otwartością na współczesny świat” – zapewnił rektor.

Głos zabrał także nuncjusz abp Celestino Migliore, który w swoim wystąpieniu wyraził poparcie dla działań naukowo-badawczych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. W dalszej części programu ks. prof. Arkadiusz Baron odczytał telegramy gratulacyjne. Ksiądz prof. Maciej Ostrowski przeprowadził immatrykulację studentów pierwszego roku, których w progach uczelni powitała Przewodnicząca Samorządu Studenckiego Sylwia Sperling. Tegoroczny wykład inauguracyjny zatytułowany „Człowiek pielgrzymujący” wygłosił twórca Zakładu Geografii Religii Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Antoni Jackowski. Spotkanie zakończyło wręczenie nagród i odznaczeń dla pracowników i studentów uczelni oraz parlamentarzystów zaangażowanych w rozwój Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

Piotr Guzdek

Przemówienie inauguracyjne Rektora

Serdecznie witam uczestników Inauguracji roku akademickiego 2010/2011 w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Witam Wasze Eminencje:

Ks. Kardynała Stanisława Dziwisza, Wielkiego Kanclerza naszego Uniwersytetu i dziękuję za troskę i życzliwość wobec naszej wspólnoty akademickiej.

Witam Ks. Kardynała Franciszka Macharskiego, wieloletniego i zasłużonego Wielkiego Kanclerza naszej Uczelni.

Witam Ks. Kardynała Stanisława Ryłko i serdecznie dziękuję Eminencji za przewodniczenie Eucharystii w kolegiacie św. Anny oraz wygłoszenie homilii, podnoszącej ważne i aktualne zadania Uniwersytetu Papieskiego.

Pragnę powitać przedstawiciela Ojca Świętego Benedykta XVI – Ks. Arcybiskupa Celestino Migliorego, nowego Nuncjusza Apostolskiego w Polsce, cieszę się ogromnie, że Ksiądz Nuncjusz jest dzisiaj z nami. Niech Bóg obdarza Jego Ekscelencję wszelkimi darami w pełnieniu tak ważnej misji.

Witam Czcigodne Ekscelencje, Księża Biskupów:

- Abp. Stanisława Nowaka – Metropolitę Częstochowskiego;

- Biskupa tarnowskiego Wiktora Skworca;

- Biskupa sosnowieckiego Grzegorza Kaszaka;

- ks. Piotra Pawliszcze, który reprezentuje dziś Abp. Jana Martyniaka – Metropolitę Przemysko-Warszawskiego Obrządku Grekokatolickiego;

Naszych krakowskich księży biskupów – ks. bp. Józefa Guzdkę, ks. bp. Albina Małysiaka, ks. bp. Jana Szkodonia, ks. bp. Jana Zajacę;

Witam Szanownych Państwa Konsulów; wśród nas są:

- Pan Dr. Heine J. Peters – konsul generalny Republiki Federalnej Niemiec;

- Pan Mykhailo Brodovych – konsul generalny Ukrainy;

- Pan Gerald Eidherr – konsul Austrii;

(Uprzejmie proszę o pozostawienie powitalnych oklasków do czasu wymienienia wszystkich szanownych gości)

Witam Szanownych Parlamentarzystów, Posłów do Parlamentu Europejskiego oraz Członków Polskiego Sejmu i Senatu. Szczególnie serdecznie pragnę powitać Pana Senatora Stanisława Bisztygę, Pana Senatora Zbigniewa Cichonia, Pana Senatora prof. Kazimierza Wiatra, Pana Posła Ireneusza Rasia – mam wielką nadzieję, że nasza wzajemna współpraca będzie się w dalszym ciągu układać równie owocnie i pomyślnie. Pragnę też powitać wśród nas Panią Agatę Wassermann, córkę śp. Pana Posła prof. Zbigniewa Wassermanna. Na ręce Pani, składam

głębokie podziękowania za wszelką pomoc i życzliwość Pana Posła dla naszej Uczelni.

Serdecznie witam Władze Miasta i Województwa:

- Pana Marka Nawarę – Marszałka Województwa Małopolskiego;

- Pana Stanisława Rachwała – wiceprzewodniczącego Rady Miasta Krakowa;

- Pana Jacka Woźniaka – dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego;

- Pana Kazimierza Barczyka – wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Małopolskiego;

Witam Magnificencje Rektorów Uniwersytetów Katolickich oraz Uczelni Krakowskich:

- Ks. prof. dr. hab. Waldemara Irka – rektora Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu;

- Ks. prof. dr. hab. Henryka Pietrasa – rektora Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej *Ignatianum*;

- Ks. prof. dr. hab. Stanisława Ziębę – prorektora ds. administracji i finansów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego;

- Pana prof. dr. hab. Jerzego Malca – rektora Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego;

- Pana prof. dr. hab. Szczepana Bilińskiego – prorektora ds. badań i współpracy międzynarodowej Uniwersytetu Jagiellońskiego;

- Pana prof. dr. hab. Zbigniewa Ślipka – rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu;

- Panią prof. dr. hab. Lidę Matynian – prorektora ds. studenckich Akademii Muzycznej;

- Pana prof. dr. hab. Andrzej Chochoła – prorektora ds. studenckich Uniwersytetu Ekonomicznego;

- Pana prof. UP dr. hab. Romana Malarza – prorektora ds. studenckich i współpracy z oświatą Uniwersytetu Pedagogicznego;

- Pana prof. dr. hab. Edwarda Mleczo – prorektora ds. nauki Akademii Wychowania Fizycznego.

W tym szacownym gronie rektorów w sposób szczególny witam i szczerze dziękuję moim czcigodnym poprzednikom-rektorom: ks. kard. Marianowi Jaworskiemu, ks. bp. Wacławowi Świerżawskiemu, ks. prof. Adamowi Kubisiowi, ks. bp. prof. Tadeuszowi Pieronkowi, a przede wszystkim bezpośrednio poprzednikowi ks. prof. Janowi Maciejowi Dyduchowi, za jego oddaną i owocną pracę na rzecz przekształcenia Akademii w Uniwersytet.

Witam Czcigodnych Księża Infulatów:

- Ks. Infulata Jerzego Bryłę;

- Ks. Infulata Janusza Bielańskiego;

- Ks. Infulata Bronisława Fidelusa;

- Ks. Infulata Władysława Gasidło.

Członków Kapituły Metropolitalnej
Członków Kapituły kolegiackiej Św. Anny
Przedstawicieli Krakowskiej Kurii Metropolitalnej
Księży Dziekanów Archidiecezji Krakowskiej
Księży Rektorów i Dyrektorów Wyższych Semi-
nariów Duchownych i Instytutów Teologicznych,
związanych umową o współpracę z Wydziałem Teo-
logicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II
Przedstawicieli Mediów i Scanmedu.

Witam Wysoki Senat, Profesorów i Wykładow-
ców, Pracowników Administracji i Biblioteki nasze-
go Uniwersytetu.

Nie byłoby jednak tej inauguracji, ani samego
Uniwersytetu Papieskiego bez najważniejszych gości
naszej uroczystości: studentów Uczelni. W szczegól-
ny sposób chciałbym powitać dziś między nami stu-
dentów pierwszego roku.

Serdecznie witam również wszystkich niewymie-
nionych imiennie przeze mnie dostojnych gości,
a wszystkich proszę o włączenie się teraz w te powita-
nia i obfite oklaski.

Ten rok akademicki rozpoczynamy w nowym
składzie rektorskim: ks. prorektor Arkadiusz Baron,
ks. prorektor Wojciech Misztal oraz ks. prorektor
Maciej Ostrowski, który pełni swoją funkcję od ze-
szłego roku. Witam nowego sekretarza Biura Rektora:
ks. dr. Krzysztofa Biosa. W tym miejscu bardzo
dziękuję ks. dr. Kazimierzowi Kaczmarczykowi, który
przez wiele lat kierował rektoratem.

Ze smutkiem chciałbym przypomnieć, że w minio-
nym roku akademickim z naszej wspólnoty odeszli:
pani dr hab. Hanna Szymańska z Instytutu Historii
Sztuki i Kultury, ks. dr Józef Rapacz z Instytutu Prawa
Kanonicznego oraz Bartłomiej Zdunek – student
III roku dziennikarstwa i komunikacji społecznej.
Uczcijmy teraz pamięć o nich modlitewną ciszą.

Rozpoczynając nowy rok akademicki, warto wspo-
mnieć o najważniejszych osiągnięciach w pierwszym
roku działalności naszego Uniwersytetu.

Wydział Teologiczny wspólnie z Międzyzakon-
nym Wyższym Instytutem Katechetycznym otwo-
rzył Podyplomowe Studia z Duchowości, podpisał
również umowę o współpracy z Greckokatolickim
Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Preszow-
skiego. Analogiczna umowa z Wydziałem Teolo-
gicznym Uniwersytetu Komenskigo w Bratysławie
jest finalizowana. Na Wydziale zorganizowano rów-
nież sympozjum o kapłaństwie z okazji 90. roczni-
cy urodzin Sługi Bożego Jana Pawła II. W ubiegłym
roku akademickim, dziesięciolecie swojego istnienia
obchodził Instytut Prawa Kanonicznego, który wy-
darzenie to uczcił międzynarodowym sympozjum
poświęconym „Magisterium Kościoła w zderzeniu
z prawem państwowym”.

Wydział Filozoficzny zorganizował konferencję
metodologiczną z udziałem światowej sławy fizyka
i matematyka Rogera Penrose'a. Warto zaznaczyć, że
Wydział ten posiada najwyższą kategorię - A przy-
znaną w przeprowadzonej przez Ministerstwo Nau-
ki i Szkolnictwa Wyższego kategoryzacji.

Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego
w minionym roku akademickim otworzył kolej-
ną specjalność – religie Bliskiego i Środkowego
Wschodu; warta odnotowania jest międzynaro-
dowa kilkudniowa konferencja naukowa poświęcona
„Tożsamościom zbiorowym w Europie Wschodniej”.
Chlubą Wydziału jest prężnie działające koło nauko-
we, które zorganizowało ważne sympozja, wykłady
otwarte i programy badawcze.

Wydział Nauk Społecznych, który dzięki stara-
niom władz Wydziału prężnie się rozwija, otrzy-
mał od Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższe-
go zgodę na otwarcie studiów drugiego stopnia na
kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna.
Szczерze gratuluję tego sukcesu. Ponadto na Wy-
dziale zorganizowano sympozja naukowe o zasięgu
międzynarodowym: „Młodzież wobec ponowocze-
sności”; „Rodzina wobec współczesnych zagrożeń”
i IV Międzynarodową Konferencję Etyki Mediów.

Wizytówką naszej uczelni są Dni Jana Pawła II
współorganizowane z innymi Uczelniami, gdzie
oprócz konferencji naukowych młodzież uczestni-
czy w konkursach literackich i artystycznych.

Ponadto Uczelnia organizuje już od 10 lat spotka-
nia o międzynarodowym zasięgu. W maju Dni Ti-
schnerowskie gromadzą wybitnych filozofów i rzesze
studentów, a na organizowane we wrześniu Konfe-
rencje Europejskie poświęcone „Roli Kościoła kato-
lickiego w procesie integracji europejskiej” przyjeź-
dzą szefowie instytucji unijnych, parlamentarzyści
i przedstawiciele hierarchii Kościoła katolickiego.
W minionym roku odbyło się też inne międzynaro-
dowe sympozjum: „Sacrum a przyroda”.

Mieszkańcy Krakowa, i nie tylko, licznie uczest-
niczą w organizowanych przez Uczelnię wykładach
otwartych: „**Biblia w kulturze świata**”; „Jan Paweł
II. Posługa myślenia”; „**Symbol - Znak - Przesła-
nie. Barwy i kształty**”. Z kolei warsztaty historyczne
„**Człowiek w historii – historia człowieka**”, **organi-
zowane na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kul-
turowego** zachęcają do poznawania naszej tradycji
rzesze młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych.

Intensywnie rozwija się również międzynaro-
dowa wymiana studentów i pracowników w ramach
programu Erasmus. W minionym roku akademickim
uczelnia podpisała umowy z Wydziałem Teolo-
gicznym Uniwersytetu w Trewirze, z Uniwersytetem
Komeńskiego w Bratysławie oraz z Uniwersytetem

w Bochum. W sumie w ramach programu Erasmus podpisałmy łącznie 21 umów z 15 uczelniami.

Na dobre imię Uniwersytetu pracowali zarówno nasi naukowcy: ks. prof. Michał Heller, ks. prof. Jan Szczepaniak, który wspólnie ze współpracownikami prowadzi dwa ważne projekty: „Podkowę” – związaną z digitalizacją kościelnych materiałów archiwalnych i bibliotecznych na Kresach dawnej Rzeczypospolitej oraz „INDEX”, dr Józef Skrabski, który otrzymał stypendium naukowe Ministra dla wybitnego młodego naukowca, także studenci-stypendyści Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W tym miejscu chciałbym również podkreślić międzynarodowe i krajowe sukcesy Chóru Uniwersyteckiego „Psalmodia”, uwieńczone zajęciem III miejsca w Ogólnopolskim Turnieju Chórów: *Legnica Cantat 2010*.

Pomyślnie zakończono ważny etap prac związanych z zakończeniem prac budowlanych i otwarciem nowej siedziby Biblioteki uniwersyteckiej, obecnie przewożony jest księgozbiór do budynku przy ul. Bobrzyńskiego. Niedługo nowy gmach Biblioteki otwiera swe podwoje dla studentów i pracowników.

Zbliża się 20-lecie powstania i działalności Fundacji im. Świętej Królowej Jadwigi. W tym czasie, dzięki wpłatom licznych darczyńców – osób prywatnych i instytucji, Fundacja mogła wesprzeć budowę nowego gmachu Biblioteki UPJPII kwotą blisko 2 mln złotych, działalność uczelnianych organizacji studenckich i badania naukowe.

Studenckie Radio BONUS rozpoczyna internetową emisję swojego programu. To dzieło studentów i wykładowców Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej. Regularna emisja audycji „na żywo” rozpocznie się w Internecie w symbolicznym dla nas dniu imienin Patrona Uczelni – 4 listopada i poświęcona będzie m.in. Dniom Jana Pawła II.

Te osiągnięcia powinny mobilizować nas do dalszej pracy, zwłaszcza teraz, kiedy dokonuje się reforma szkolnictwa wyższego, a oferta edukacyjna poszczególnych uczelni staje się coraz bardziej konkurencyjna. Rozwijanie nowych projektów badawczych, podnoszenie jakości kształcenia, atrakcyjności zajęć, to tylko niektóre elementy tej pracy, niezbędne w promowaniu Uczelni. W tym celu będziemy zachęcać pracowników naukowych, by w większym zakresie podejmowali pracę zespołową i twórczą, publikując na łamach czasopism krajowych i zagranicznych.

Zmieniają się zasady przyznawania środków publicznych na naukę. Wyzwaniem jest również niż demograficzny. Tym bardziej cieszymy się, że wzrosła liczba nowo przyjętych studentów. Zależy nam, aby każdy z nich znalazł na naszej Uczelni satysfakcjonujące warunki do swojego rozwoju. Dlatego musimy się wciąż mobilizować, także poprzez wykorzystanie współczesnych zdobyczy technologicznych. Będzie-

my poszerzać ofertę wykładów w języku angielskim dla naszych i zagranicznych studentów oraz rozwijać kształcenie przez Internet.

Moim wielkim pragnieniem jest przygotowanie wniosku o rozpoczęcie prac związanych z budową ośrodka naukowo-badawczego i dydaktycznego na Kampusie Uniwersyteckim. Pozyskiwaniem środków na ten cel zajmuje się nowo powołane Biuro ds. Rozwoju. Biorąc pod uwagę plany rozwojowe, przygotowaliśmy Strategię Rozwoju Uczelni w latach 2011-2020. W tę strategię wpisuje się także otwieranie nowych kierunków i specjalności. Na Wydziale Nauk Społecznych przygotowujemy wniosek do otwarcia nowych kierunków: polityki społecznej i pedagogiki. Chcemy również, aby Instytut Prawa Kanonicznego został przekształcony w Wydział Prawa Kanonicznego i Administracji, dlatego też będziemy się starać o otwarcie studiów I stopnia z administracji. Zamierzamy otworzyć Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Liczę na otwarcie nowych specjalności i kierunków również na pozostałych Wydziałach. Chciałbym, aby nasz Uniwersytet był w równie dużym stopniu skoncentrowany na twórczych badaniach naukowych, co na jakości kształcenia studentów. Nasi dotychczasowi absolwenci pracują zarówno dla dobra Kościoła, jak i dla dobra wspólnego w wielu sferach życia publicznego. Będę dokładał wszelkich starań, aby Uczelnia zawsze potrafiła łączyć zakorzenienie w tradycji z otwartością na współczesny świat. W tym duchu, wraz z całą społecznością akademicką, chcemy twórczo rozwijać dorobek poprzednich pokoleń. Uniwersytet to miejsce, gdzie łączy się tradycja z przyszłością, nauka z wychowaniem, poszukiwanie prawdy z poszukiwaniem mądrości. Pamiętajmy, że pojęcie *universitas* od zawsze oznaczało dążenie do pogodzenia wielu elementów prawdy w pewnej syntezie, która wykracza poza wąsko pojmowaną użyteczność wiedzy. Starajmy się zatem unikać pułapek, jakie stwarza koncentrowanie się w nauczaniu na zbyt wąsko rozumianej specjalizacji. Dlatego chcemy kształcić ludzi wszechstronnie przygotowanych do wyzwań stawianych przez świat.

Nasza Uczelnia, poprzez swoją szeroko pojętą działalność, chce włączyć się w dialog Kościoła powszechnego ze współczesnymi nurtami w nauce i kulturze.

Jestem przekonany, że Uniwersytet Papieski będzie coraz mocniej wpisujący się w działalność naukową Krakowa, Polski i Europy, a kolejne rzesze absolwentów opuszczających nasze mury będą godnie realizować wartości, które tutaj odnajdą. Z ufnością wkraczamy w nowy rok akademicki 2010/2011, który uważam za otwarty.

Quod bonum, felix, faustum, fortunatumque sit.

Węgierska rapsodia Psalmodii

We wrześniu Chór „Psalmodia” po raz kolejny podbijał świat! Tym razem nasz cel nie był daleki – dzięki wsparciu Uniwersytetu, wybraliśmy się do Budapesztu. W czasie pięciu dni spędzonych w stolicy Węgier, udało nam się nie tylko zaśpiewać pięć koncertów, ale również dobrze poznać to pełne uroku miasto.

Już pierwszy dzień naszego pobytu był bardzo intensywny – zaśpiewaliśmy dwa ważne koncerty. Pierwszy z nich odbył się w kościele polskim Polskiej Parafii Personalnej Księża Chrystusowców w Budapeszcie. Śpiewanie dla Polonii było dla nas ogromnym przeżyciem – wiedzieliśmy przecież, że jesteśmy dla nich muzyczną pocztówką z ojczystego kraju, że nasz występ był jedną z bardzo rzadkich okazji do bezpośredniego kontaktu z kulturą polską. Dlatego starannie dobraliśmy repertuar – podczas węgierskiego tournée wykonaliśmy utwory najwybitniejszych polskich kompozytorów – F. Chopina, H. M. Góreckiego, W. Kilara, J. H. Batora, R. Twardowskiego, A. Koszewskiego i J. Świdra.

Następny koncert odbył się jeszcze tego samego dnia (19.09.2010) w położonym nad pięknym modrym Dunajem kościele Śródmiejskim dzielnicy V. Śpiewaliśmy dla ludności węgierskiej, co również stanowiło swego rodzaju wyzwanie – tym razem naszym zadaniem nie było pokazanie Rodakom nowych interpretacji kompozytorów, których na pewno w jakimś stopniu znali, lecz zbudowanie zupełnie nowego wizerunku muzyki polskiej w oczach innego narodu. Po gromkich oklaskach na koniec koncertu wnioskowaliśmy, że udało nam się zrealizować zadanie.

Dwa następane dni łączyły się z dwoma kolejnymi koncertami – tym razem trochę krótszymi – w siedzibie Instytutu Polskiego oraz w miejscu urzędowania Stowarzyszenia Kulturalnego im. J. Bema na Węgrzech. Były to dwie kolejne okazje do zapoznania się z Polonią węgierską i jej problemami.

Ostatni z naszych koncertów odbył się w największym z budapeszteńskich kościołów – Bazylice św. Stefana. Przed występem obawialiśmy się, że ogromna bazylika będzie świecić pustkami, ale na szczęście mieszkańców Budapesztu zaintrygował nasz koncert i cały ogromny kościół był wypełniony słuchaczami. Po występie mieliśmy udać się prosto do Krakowa, ale proboszcz bazyliki, urzeczony śpiewem, zaprosił nas do podziwiania nocnej panoramy miasta z dzwonnicy (czym bez wątpienia powinniśmy się chwalić, bo po zmroku wieża zamknięta jest dla zwiedzających).

W wolnych chwilach zwiedzaliśmy Budapeszt, starając się zapamiętać jak najwięcej z jego uroczych zakątków. Pogoda sprzyjała spacerom, więc mogliśmy rozkoszować się licznymi atrakcjami oferowanymi przez stolicę Węgier: pięknymi widokami ze Wzgórza Gellerta, gotyckim kościołem św. Macieja, barokowymi pałacami i kościołami, secesyjnymi i neoklasycznymi budynkami publicznymi... Budapeszt zachwyił nas różnorodnością swoich obliczy, Dunaj zahipnotyzował wartkim nurtem, a Węgrzy zauroczyli niezwykle ciepłym przyjęciem. Mamy nadzieję, że jeszcze nieraz przyjdzie nam koncertować w stolicy Węgier.

tekst: Ewa Ołdziejewska
zdjęcia: Marek Pawełek

Symposium

„EVANGELIUM VITAE – MOST KU PRZYSZŁOŚCI“

w 15-lecie ogłoszenia encykliki Jana Pawła II *Evangelium vitae* oraz

prezentacja nowego dokumentu *W poszukiwaniu etyki uniwersalnej: nowe spojrzenie na prawo naturalne*

Dnia 4 listopada 2010 roku w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Krakowie, ul. Podzamcze 8 odbyło się sympozjum zatytułowane „Evangelium Vitae – most ku przyszłości”. Inicjatorem spotkania był Instytut Nauk o Rodzinie UPJPII w Krakowie, a w jego zorganizowanie włączyły się także: Międzywydziałowy Instytut Bioetyki oraz Katedry Teologii Moralnej Ogólnej i Szczegółowej WT UPJPII w Krakowie. Okazją do zorganizowania sympozjum była 15. rocznica ogłoszenia przez Jana Pawła II encykliki *Evangelium vitae*. W pierwszej części prelegenci zaprezentowali referaty, które omawiały biblijne, filozoficzne i społeczne podłoża i implikacje encykliki. I tak ks. prof. dr hab. T. Jelonek (UPJPII Kraków) mówił o „Biblijnych podstawach encykliki *Evangelium vitae*”, ks. dr A. Filipowicz SI (UKSW Warszawa) – o „Prawie naturalnym jako aksjologicznym fundamencie ochrony życia w świetle dokumentu Międzynarodowej Komisji Teologicznej *W poszukiwaniu etyki uniwersalnej*”; ks. prof. dr hab. S. Warzeszak (UKSW Warszawa) – o „Ochronie funkcji prokreacyjnych małżeństwa w świetle encykliki *Evangelium vitae*”, zaś prof. Th Dr. S. Vojtko z Bratysławy wygłosił referat „Praktické receptie encykliki *Evangelium vitae* v slovenských rodinách”.

Ważnym akcentem tej części sympozjum była prezentacja nowego dokumentu *W poszukiwaniu etyki uniwersalnej: nowe spojrzenie na prawo naturalne* ogłoszonego przez watykańską Międzynarodową Komisję Teologiczną dnia 27 marca 2009 roku. Jego polskie tłumaczenie przygotował o. dr Robert Kiełtyka OFMConv, a wydało go nasze Wydawnictwo Naukowe UPJPII. Prezentacji dokonał dyrektor wydawnictwa dr Jerzy Brusilo OFMConv. Międzynarodowa Komisja Teologiczna swoją publikacją ukazuje z perspektywy poszukiwania etyki uniwersalnej dla

przeciwstawienia się rosnącemu rozdziałowi między porządkiem etycznym a sferą społeczno-ekonomiczną, prawną czy polityczną. Wyraża też swój niepokój, że sfera publiczna (gospodarka, prawodawstwo, polityka) rozwija się w coraz większym stopniu bez odniesienia do integralnie pojętego dobra moralnego oraz do ogólnoludzkich wartości. Zjawisko to nasila się wraz z globalizacją, która coraz bardziej opiera się jedynie na prawie stanowionym. W takim świetle niezbędne jest jasne sprecyzowanie i powrót do prawa naturalnego, jako źródła moralności wszystkich ludzi. Skądinąd jest ono obecne w wielu tradycjach etycznych, kulturowych i religijnych.

Druga część sympozjum miała charakter bioetyczny i była poświęcona ukazaniu najnowszych problemów, które pojawiły się w ostatnich latach w obszarze biomedycyny lub też stanowią zwiastuny niedalekiej przyszłości. I tak dwoje zaproszonych gości z Wydziału Biologii Uniwersytetu Jagiellońskiego mówiło o „Granicach genetycznego ulepszania człowieka (prof. dr hab. J. Styrna, UJ Kraków) oraz „Sztucznym życiu – perspektywy, nadzieje, obawy” (dr hab. Z. Polański, UJ Kraków). Następnie ks. dr hab. A. Muszala (UPJPII Kraków) omówił „Problem sztucznej macicy w świetle etyki personalistycznej”, zaś ks. prof. dr hab. P. Morciniec z Uniwersytetu Opolskiego ukazał futurystyczne aspekty „Medycyny na życzenie z perspektywy bioetycznej”.

Sympozjum cieszyło się wielką popularnością, czego dowiodło licznie zgromadzone audytorium, reprezentowane przez pracowników Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Krakowskiej, wielu pracowników naukowych oraz studentów świeckich i kleryków.

Przygotował ks. dr hab. Andrzej Muszala

Fundacja im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

ul. Kanonicza 25
31-002 Kraków

Numer rachunku bankowego:

Bank Pekao s.a.

IBAN: PL19124045331111000054311945

SWIFT CODE: PKOPPLPW

www.upjp2.edu.pl/fundacja, e-mail: fundacja@upjp2.edu.pl

Sacrum i przyroda

W dniach 9–10 października 2010 roku odbyło się kolejne, XVIII Seminarium „Sacrum i przyroda”. Miejscem tegorocznej konferencji był Kraków, a dokładnie Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nie dziwi więc, że tematem wokół którego skupiały się wykłady prelegentów był „Ogród Pana”.

Wykładowcy reprezentujący różne narodowości oraz specjalności naukowe próbowali przybliżyć słuchaczom bogactwo aspektów podjętego wątku. Prowadzili uczestników sympozjum po tajnikach przyrody ożywionej oraz ukazywali duchowe aspekty odniesienia człowieka do środowiska. W całość zagadnienia wprowadził ks. prorektor M. Ostrowski. Zwrócił on uwagę na cel, jaki przyświeca corocznym spotkaniom: ochrona „dziedzictwa przyrody i kultury”¹. Tę myśl kontynuowali prof. A. Zemanek oraz prof. B. Zemanek, którzy zwrócili uwagę na historię powstawania różnego rodzaju ogrodów oraz na ich duchowe i estetyczne wymiary. Rzeczony wątek – w aspekcie liturgii greckokatolickiej – kontynuował prof. M. Petro z Greckokatolickiego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Preszowie, omawiając wykorzystywanie roślin i ich produktów „w celu pokrzepienia ciała, uświęcenia duszy nieśmiertelnej oraz wzmocnienia wiary w dobrego oraz opiekuńczego Ojca Niebieskiego”². Kolejni prelegenci (dr Jerzy Brusilo OFMConv, dr Lucyna Rotter z UPJPII) poprzez ukazanie symboliki i znaczenia różnego rodzaju roślin, od drzewa począwszy poprzez kwiaty, owoce oraz zioła, przyprawy i rośliny lecznicze, przygotowali uczestników do wysłuchania kolejnych wykładów zwracających uwagę na potrzebę „odbudowania sakralności przyrody”³ i „konieczność wychowania oraz katechezy (szkolnej i pozaszkolnej) w dziedzinie poznawania przyrody oraz dyscyplin, które się nią zajmują”⁴. Profesor dr Gabeł Pała z Preszowa skierował uwagę zgromadzonych na ogromne znaczenie, jakie w przekazywaniu informacji z dziedziny ekologii mogą odegrać szeroko rozumiane media. Wykład ten dobrze wkomponował się pomiędzy referaty ks. dr. J. Klimka (UPJPII) oraz prof. W. Lecha i mgr inż. E. Urbanek z UR w Krakowie. Pierwszy z nich zwrócił uwagę na konieczność rozwijania działań proekologicznych na polu teologii pastoralnej. Kolejny wskazywał na pewną nieporadność człowieka w mądrym zagospodarowaniu przy-

rody na polu produkcji rolniczej. Na koniec ks. prof. J. Marecki (UPJPII) zapoznał z jedną z nauk pomocniczych historii, jaką jest heraldyka. Wyjaśnił, z jakich elementów składają się herby, a szczególnie jaka jest symbolika pojawiającego się w nich drzewa. Po zakończeniu części teoretycznej uczestnicy mieli okazję zachwycić się pięknem przyrody przez zwiedzenie najstarszego w Polsce Ogrodu Botanicznego. W tej wędrowce służyli im swoją wiedzą pracownicy Ogrodu.

Atmosfera, chęć dowiedzenia się „czegoś więcej” oraz możliwość osobistej rozmowy z prelegentami sprawiły, że drugi dzień sympozjum zgromadził równie dużą (ok. 80 osób) liczbę uczestników. Wszyscy zebrali się na Eucharystii w kościele Sióstr Norbertanek na Salwatorze, dziękując Stwórcy za piękno i dobro stworzonego świata. Następnie zwiedzając kaplicę św. Małgorzaty oraz kościół Najświętszego Salwatora, udali się w stronę Sowińca. Był to czas nie tylko podziwiania piękna natury, ale także bardzo owocnych i ciekawych rozmów. Warto zaznaczyć, iż Seminarium „Sacrum i przyroda” ma swoją specyfikę. Należy do niej m.in. miejsce jego odbywania (Parki Narodowe, skanseny), ale także możliwość konfrontacji teorii z praktyką poprzez wspólną wędrowkę pośród przyrody i pomników kultury umożliwiającą głębsze zrozumienie przedstawionych w referatach problemów.

Referaty wydano w książce: *Ogród Pana. XVIII Międzynarodowe Seminarium „Sacrum i przyroda”*, red. J. Brusilo OFMConv, Kraków 2010.

E. Zastawnik

¹ M. Ostrowski, *Słowo wstępne*, [w:] *Ogród Pana. XVIII Seminarium „Sacrum i przyroda”*, red. J. Brusilo OFMConv, Kraków 2010, s. 11.

² M. Petro, *Význam rastlín a ich produktov v liturgickom roku v Greckokatolíckej cirkvi na Slovensku*, [w:] *Ogród...*, dz. cyt., s. 50.

³ S. Jaromi, *Idea ogrodu św. Franciszka jako przykład chrześcijańskiej troski o bioróżnorodność*, [w:] *Ogród...*, dz. cyt., s. 93.

⁴ P. Tirpák, *Krása prírody v kontexte výchovy (ekoetiky) a katechézy zameranej na človeka*, [w:] *Ogród...*, dz. cyt., s. 105.

Studenckie Radio Bonus rozpoczęło emisję w Internecie

19 listopada w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II rozpoczęło regularną całodobową emisję internetową Radio Bonus, nowa studencka rozgłośnia radiowa w Krakowie.

Radio Bonus powołał 2 kwietnia 2010 roku ks. prof. Władysław Zuziak, rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Dyrektorem rozgłośni jest ks. dr hab. Michał Drożdż, dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UPJPII, redaktorem naczelnym Magdalena Dobrzyński, korespondentka Katolickiej Agencji Informacyjnej. Zespół redakcyjny tworzą studenci dziennikarstwa UPJPII.

W misję stacji wpisuje się promocja Uniwersytetu, poszczególnych jego wydziałów i kierunków studiów oraz dokumentacja ważnych wydarzeń z życia uczelni i Krakowa. Radio Bonus współpracuje m.in. z Radiem Watykańskim, serwi-

sem dźwiękowym KAI oraz krajowymi rozgłośniami radiowymi.

Stacja nadaje pięć dni w tygodniu przez całą dobę. Ramówka radia, adresowana przede wszystkim do studentów, przewiduje m.in.: magazyny informacyjno-publicystyczne, programy muzyczne, sportowe i literackie oraz audycje społeczno-kulturalne np. „Arystokratki, czyli wyższe sfery kobiecości”, „Historia z happy endem/Kto pyta nie błądzi”, „Obiady piątkowe”, „Pewna pani z pewnym księdzem”.

Siedziba rozgłośni i studio emisyjno-nagraniowe mieści się w pracowni radiowej Uniwersytetu Papieskiego przy ul. Franciszkańskiej 1 w Krakowie.

Radio Bonus obejmuje patronatem medialnym wydarzenia kulturalno-religijne, w tym m.in. „Brzytwa po schematach. Prawdopodobnie pierwsze rekolekcje na facebooku”.

Piotr Guzdek

Muzealia w konserwacji

W dniu 20 października 2010 roku Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki zorganizowało konferencję naukową „Muzealia w konserwacji”. Konferencja ta, skierowana głównie do studentów, miała na celu przybliżyć pojęcia związane z praktyczną ochroną zabytków, metody konserwacji poszczególnych materiałów, a także zaznajomić z najnowszymi trendami konserwatorskimi na świecie. Sesję naukową rozpoczął ks. Dziekan Józef Wołczański, prof. UPJPII.

Zaproszeni prelegenci to najlepsi konserwatorzy z kręgu krakowskiego, związani z Muzeum Narodowym, Biblioteką Jagiellońską oraz Zamkiem Królewskim i Królewską Katedrą na Wawelu. Tematy wprowadziły nas w meandry skomplikowanych procesów związanych z oczyszczaniem bardzo delikatnych obiektów muzealnych. Zaprezentowana przez konserwatorów, Annę Kłosowską i Michała Obarzankowskiego, metoda czyszczenia gipsu warstwą lateksu wzbudziła ogromne zainteresowanie wśród słuchaczy. Z kolei dylematy związane z rekonstrukcją uszkodzonych obiektów skłoniły Czesławę Belz do zaprezentowania najnowszych strategii stosowanych na zachodzie Europy.

Referaty zaprezentowali również absolwenci naszej uczelni, poruszając zagadnienia konserwacji tkanin. Natalia Słomka wyjaśniła problematykę relikwii, będących zarówno przedmiotami konserwacji, jak i obiektami o znaczeniu historycznym i religijnym. Najnowsze techniki badawcze oraz metody analizy przedstawiła Natalia Krupa. Jerzy Holc, kon-

serwator tkanin z Zamku Królewskiego na Wawelu, wyjaśnił problematykę badań nad flamandzkimi tapiseriami z XVI wieku. Anna Prokopowicz zaprezentowała natomiast koncepcję specjalizacji konserwacja tkanin na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II, dokumentując dokonania naszych studentów i absolwentów.

Studentów zaciękała również konserwacja srebrnych części kaplicy Zygmuntońskiej, dokonana przez Wojciecha Bochnaka. Najbardziej sprowokowała zaś do dyskusji wypowiedź Marcina Ciby, konserwatora klasztoru oo. Dominikanów, traktująca o przechowywaniu obiektów muzealnych. Zagadnienia dotyczące przechowywania papieru, a także specyfikę przywracania jego świetności przybliżył Marek Ciesielczyk z Biblioteki Jagiellońskiej.

Duże zainteresowanie studentów tematyką konferencji, co potwierdziła pełna sala słuchaczy, motywuje do zorganizowania kolejnych spotkań z konserwatorami. Być może będą one już prowadzone w pracowniach, przy świeżo zakonserwowanych dziełach sztuki.

Szczególne podziękowania kieruję do Fundacji im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II za sfinansowanie naszej konferencji.

Kinga Łaciak

Koło Naukowe

Studentów Historii Sztuki

III Krakowskie Dni Integracji

W dniach 26–28 października 2010 roku już po raz trzeci zorganizowane zostały Krakowskie Dni Integracji, których główną ideą jest jak najpełniejsza integracja środowiska akademickiego Krakowa, a także zwiększanie dostępności wyższych uczelni dla studentów niepełnosprawnych.

W pierwszym dniu imprezy zorganizowano Dni Otwarte biur ds. osób niepełnosprawnych na uczelniach zaś na Uniwersytecie Ekonomicznym odbyło się spotkanie z paraolimpijczykami z Vancouver, pokaz tańca towarzyskiego na wózkach, pokaz szermierki na wózkach, tańce integracyjne, sztafeta drużyn uczelnianych.

Część oficjalna drugiego dnia rozpoczęła się przywitaniem gości przez Jego Magnificencję Rektora UP prof. dr. hab. Michała Śliwę. Najważniejszym punktem programu było uroczyste **przystąpienie Uniwersytetu Jagiellońskiego do „Porozumienia”** o współpracy krakowskich uczelni na rzecz osób niepełnosprawnych. Było to już trzecie tego typu wydarzenie – pierwsze miało miejsce w 2007 roku, kiedy porozumienie o współpracy biur ds. osób niepełnosprawnych podpisały trzy uczelnie: Akademia Górniczo-Hutnicza, Politechnika Krakowska i Uniwersytet Ekonomiczny. Podczas drugiej edycji imprezy porozumienie poszerzono o Uniwersytet Pedagogiczny i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie. W bieżącym roku dołączył do nas Uniwersytet Jagielloński.

Zgodnie z podpisanym dokumentem współpraca biur opierać się będzie m.in. na:

- prezentowaniu wspólnego stanowiska w kwestiach koniecznych w Polsce zmian, ułatwiających studiowanie osobom niepełnosprawnym,
- wymianie doświadczeń między uczelniami, dotyczących opieki nad studentami niepełnosprawnymi,
- polepszaniu warunków kształcenia osób niepełnosprawnych,
- wspólnym występowaniu o środki finansowe na realizację wspólnych przedsięwzięć na rzecz studentów niepełnosprawnych,
- organizowaniu imprez o charakterze integracyjnym dla studentów niepełnosprawnych (np. obozy

szkoleniowo-rehabilitacyjne, obozy adaptacyjno-rehabilitacyjne, wycieczki, imprezy kulturalne),

- wspólnych przedsięwzięciach podnoszących kwalifikacje zawodowe studentów niepełnosprawnych i podnoszących ich atrakcyjność na rynku pracy (np. kursy językowe, kursy księgowości, przedsiębiorczości, treningi autoprezentacji), wspólnym organizowaniu zajęć sportowych oraz rehabilitacyjnych z wykorzystaniem baz sportowych uczelni.

W dniu tym nastąpiło także wręczenie Integraliów – nagród dla osób, które w sposób szczególny przyczyniły się do działań na rzecz niepełnosprawnych. Z ramienia UPJPII nagrodę otrzymali: Prorektor ds. ogólnych, studenckich oraz polityki kadrowej **ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski** oraz Kierownik Międzywydziałowego Studium Języków Obcych **pani mgr Maria Banach**.

W trakcie tego dnia odbyły się występy artystyczne uczniów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących przy ul. Tynieckiej w Krakowie oraz seminarium pod patronatem Katedry Pedagogiki Specjalnej UP „Nic o nas bez nas” – wystąpienia studentów niepełnosprawnych. Gościem specjalnym był pan **John Bennett** – szef Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, Temple University, Filadelfia, który opowiadał polskim studentom, jak wyglądają działania na rzecz niepełnosprawnych w USA.

Dzień trzeci Dni Integracji odbywał się na terenie kampusu UEK i obejmował debatę oksfordzką „Studentom niepełnosprawnym studiuje się łatwiej” oraz seminarium naukowe z cyklu Dobre rządzenie, podczas którego swój referat zaprezentowała pani prof. Barbara Gąciarz.

Dni integracji 2010 zgromadziły bardzo liczną rzeszę studentów, pracowników uczelni i przyjaciół środowiska akademickiego osób niepełnosprawnych zarówno Krakowa, jak i całej Polski. Bardzo różnorodny program pozwalał każdemu znaleźć coś ciekawego dla siebie.

Monika Piega

Katarzyna Kutek-Sładek

Niezapomniany pobyt w Wysowej

W dniach 11–14 listopada br. odbył się obóz integracyjno-adaptacyjny w Wysowej-Zdroju, miejscowości położonej w Beskidzie Niskim. Organizatorami byli: Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych UEK.

W czwartek 11 listopada ok. godz. 9.00 wyruszyliśmy autokarem spod Kampusu UEK, znajdującego się przy ul. Rakowickiej 27. Podróż minęła szybko, w miłej atmosferze. Ok. godz. 12.30 dojechaliliśmy na miejsce – pod ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy Glinik.

Po zakwaterowaniu się udaliśmy się na spacer po okolicy. Podziwialiśmy piękne widoki oraz spróbowaaliśmy wód mineralnych w pijalni. Wieczorem, po kolacji, odbył się wspólny wieczorek zapoznawczy.

Następnego dnia, zaraz po śniadaniu wyjechaliśmy na wycieczkę. Na początku, w Kwiatoniu zobaczyliśmy cerkiew pw. św. Paraskewy z XVII wieku. Następnie udaliśmy się na cmentarz na Przełęczy Małastowskiej – jeden z najpiękniejszych cmentarzy wojskowych z czasów I wojny światowej.

Kolejną miejscowością, do której dotarliśmy, była Sękowa. Tam zwiedziliśmy drewniany kościółek z ok. 1500 r. pw. świętych Filipa i Jakuba.

Naszą wycieczkę zakończyliśmy w Bieczu, gdzie zwiedziliśmy Muzeum Ziemi Bieckiej. Zobaczyliśmy tam wyposażenie aptek z XIX wieku, m.in. wagi, czopkarki oraz pigulnice do ręcznego wyrobu pigułek. Stamtąd podeszliśmy do fary – gotyckiego kościoła – perły Biecza.

Wieczorem wspólnie oglądaliśmy film pt. „Gra o życie”, w którym ukazano wszystkie aspekty niepełnosprawności. Później odbyło się ognisko, przy znakomitych, gitarowych hitach z lat 90., które „serwował” nam nasz kolega.

W sobotę po śniadaniu wybraliśmy się do Stadniny Koni Huculskich „Gładyszów” w Regietowie. Tam jeździliśmy bryczkami po okolicy, podziwiając odchodzącą, malowniczą jesień. Chętni mogli spróbować swoich sił, jeżdżąc konno, co było dużym przeżyciem i wyzwaniem – oczywiście dostarczyło wiele śmiechu.

Po obiedzie spotkaliśmy się na świetlicy, gdzie dowiedzieliśmy się o programach organizowanych przez PFRON. Następnie dla wszystkich odbył się kurs języka migowego w pigułce na dwóch poziomach: dla początkujących oraz dla zaawansowanych. Wszyscy z uwagą i zainteresowaniem wpatrywali się w koleżanki, które je prowadziły.

Wieczorem spotkaliśmy się w karczmie Dziurnówce. Tam wspólnie bawiąc się i rozmawiając, spędziliśmy uroczy wieczór.

Następnego dnia część z nas mogła poleniuchować, a reszta wybrała się na spacer w góry. Był to już ostatni rzut oka na malowniczy pejzaż. Po obiedzie spotkaliśmy się po raz ostatni na świetlicy... już z walizkami. Podziękowaliśmy sobie za wspólnie spędzony czas i wyruszyliśmy w drogę powrotną.

Dominika Kuras
I rok NoR

The Life Institute

Moje wakacyjne praktyki dla The Life Institute rozpoczęły się od „wypożyczenia” mnie na miesiąc siostrzanej organizacji – Youth Defence. Ruch ten, od prawie dwudziestu lat walczący o prawo do życia nienarodzonych i powszechnie uważany za *ultrara-dykalny*, skupia głównie studentów. Już pierwszego dnia praktyk otrzymałam konkretne zadanie: pozyskać jak najwięcej Polaków mieszkających w Dublinie do wzięcia udziału w Marszu dla Życia, który miał być wkrótce współorganizowany przez Youth Defence w Belfaście. Moja pierwsza misja zakończyła się sukcesem głównie dzięki przychylności i aktywnemu wsparciu księży pracujących dla Polaków w Irlandii. Sam Marsz dla Życia był dla nas wszystkich niezapomnianym przeżyciem: choć był praktycznie przemilczany przez publiczne media, zgromadził liczne rzesze ludzi i rodzin z Irlandii i Wielkiej Brytanii. Mój wkład weń był też moim pierwszym sukcesem.

Następnym etapem moich praktyk była dwutygodniowa objazdowa akcja informacyjna na terenie całej Irlandii. W tym czasie udało nam się odwiedzić szesnaście miast i miasteczek rozsianych po wyspie. Był to zaiste „chrzest bojowy” aktywisty pro-life: spędzanie nocy w coraz to różnych hostelach, potyczki z policją, która w obawie przed ruchami towarzyszyła nam na każdym kroku, protestowanie przed centrami referencyjnymi Planned Parenthood, spory z niezadowolonymi adwersarzami i zwolennikami aborcji, odpieranie kierowanych na nas ataków werbalnych i nie tylko werbalnych... – te chwile zostaną w mojej pamięci na długo. Sama akcja zakończyła się naszym ogromnym sukcesem, którym było niewątpliwie „zmuszenie do myślenia” obywateli Irlandii, do zastanowienia się nad problemem aborcji, zdobycia podstawowej wiedzy o ochronie życia i przyjęcia zdecydowanego w tej sprawie stanowiska. Dla mnie wyjazd ten był szansą poznania zarówno wielkich miast, jak i urokliwych zakątków Irlandii, był także połączeniem dobrej zabawy z intensywnym rozwojem asertywności i umiejętności rozmowy z najbardziej nieprzejednanymi w swych poglądach osobami. Z pewnością taki trening przyda mi się w przyszłej pracy medialnej.

Kolejny etap moich praktyk był nieco mniej obfitujący w podróże, niemniej jednak dający wiele satysfakcji i radości. Do moich zadań należało głównie pisanie artykułów i notek z dziedzin nauk

o rodzinie, a ponadto administrowanie grup pro-life na Facebooku, przegląd prasy i opracowywanie wyników rozmaitych badań na temat zdrowia kobiet. Ku mojemu zaskoczeniu, dla The Life Institute szczególnie cenna okazała się moja wiedza z zakresu teologii małżeństwa i rodziny. Możliwość pisania tak wielu tekstów w języku angielskim była także wspaniałą szansą podszlifowania kompetencji w tej dziedzinie i pogłębienia ich o język naukowy, specjalistyczny. Aktywne wsparcie ze strony wszystkich pracowników i wolontariuszy The Life Institute, jak i docenianie moich wysiłków dawało mi poczucie solidnie wykonywanej pracy. Znakomitą „wisienką na torcie” mojej wakacyjnej działalności w ramach Erasmusa było opublikowanie kilku artykułów mojego autorstwa.

Niewątpliwie pobyt na praktykach w Dublinie miał wiele atutów: przede wszystkim był dla mnie okazją do lepszego poznania siebie w obliczu przeróżnych wyzwań, poznania ludzi z całego świata, irlandzkiej kultury i niezliczonych nowych miejsc. Dał mi szerszą perspektywę spojrzenia na dziedzinę, którymi się zajmuję oraz szansę nawiązania współpracy z ruchem pro-life, która trwa do chwili obecnej. Decyzja skorzystania z udziału w programie Erasmus z pewnością będzie procentować w przyszłości. Szczerze polecam to wszystkim, którzy pragną intensywnego rozwoju i nie boją się nowych wyzwań.

Katarzyna Dzido

studentka I SUM NoR, od czerwca do września przebywała na praktyce w ramach Erasmusa w The Life Institute, Irlandia.

Wiatr od Wschodu

Jak słusznie wskazał kiedyś Hans Christian Andersen, „Podróże są jak ożywcza kąpiel dla umysłu, jak rysunek Medei, który sprawia, że znów jesteś młody”. Poznawanie otaczającej rzeczywistości nie może ograniczać się do lektury opasłych przewodników, przeglądania zdjęć przedstawiających odległe terytoria, czy słuchania cudzych opowieści. Z drugiej strony, bez refleksji naukowej, znajomości historii odwiedzanych miejsc nie sposób w pełni odczytać przesłania wpływającego z symboliki danej kultury, zrozumieć charakterystycznych dla niej zjawisk ani specyfiki miejscowych obyczajów. Sugestywnie tę myśl oddał polski aforysta Sławomir Wróblewski, mówiąc, że „podróże kształcą wykształconych”. Zwiedzanie jest niewątpliwie istotnym uzupełnieniem wiedzy teoretycznej, i to właśnie pod znakiem syntezy teorii i praktyki, empirii i nauki przebiegała wyprawa studentów Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II na Ukrainę w dniach 3–8 listopada 2010 roku.

Błędym świtem pod krakowski hotel „Wyspiański” podjechał autobus przygotowany na długą podróż za wschodnią granicę – na Ukrainę. Plan wycieczki był wyjątkowo bogaty – obejmował zarówno Ukrainę

„bocznych dróg”, daleką o wielkomiejskiego tłoku, zawieszoną w beczasowości, spokojną, oraz Ukrainę oddychającą tempem swojej stolicy: szybką, głośną, tętniącą życiem, pełną turystów i hucznych wydarzeń w sercu miasta, na kijowskim Majdanie.

Warto nadmienić, że podróż autobusem nie sprowadzała się jedynie do podziwiania widoków za oknem. W trakcie jazdy, by jak najlepiej wykorzystać mijające chwile, produktywnie spędzić czas potrzebny na przemieszczanie się między ukraińskimi miejscowościami, wysłuchiwałam referatów wygłaszanych przez studentów na temat odwiedzanych przez nas miast, najważniejszych zabytków. Dzięki doskonałemu wyposażeniu autobusu mieliśmy możliwość obejrzeć kilka interesujących filmów dokumentalnych o dziejach Polaków na Wschodzie. Poszerzanie wiedzy na temat Kresów przebiegało więc wielotorowo.

Wjazd na Ukrainę wiąże się ze zmianą strefy czasowej i koniecznością przesunięcia wskazówek zegarków o godzinę do przodu. Tę symboliczną „utrata” godziny zrekompensowało nam sprawne i szybkie przekroczenie granicy na przejściu Korczowa-Krakowiec.

Na terenie kompleksu cerkiewnego Ławry Pieczersko-Kijowskiej

Spiesząc do miejsca przeznaczenia – Latyczowa, udało nam się z okien autobusu przyrzeć się elementom architektury jednego z ważniejszych miast zachodniej Ukrainy – Lwowa. Ksiądz dziekan, prof. Józef Wołczański nawiązując do polskiej historii miasta, przybliżył nam losy mijanych zabytków, co stanowiło zachętę do zaplanowania dłuższego pobytu we Lwowie i wnikliwszej wędrówki śladami naszej kultury w mieście nad Pełtwią.

Na drodze do naszej pierwszej bazy zatrzymaliśmy się na krótki postój w Złoczowie, gdzie odwiedziliśmy Parafię Rzymskokatolicką Wniebowzięcia NMP.

Późnym wieczorem 3 listopada dotarliśmy na miejsce, do Latyczowa, do Sanktuarium Matki Bożej Latyczowskiej. Zmęczenie wyczerpującą podróżą zniknęło za sprawą barwnych anegdot, którymi przywitał nas ks. Adam Przywuski, proboszcz i kustosz sanktuarium. Msza św. była zwieńczeniem pierwszego dnia naszej „ukraińskiej wyprawy” a zarazem preludium dla dalszej podróży śladami polskiej kultury za wschodnią granicą.

Dzień drugi rozpoczęliśmy wyjazdem do Brahiłowa. Pierwszym punktem naszego programu zwiedzania było Sanktuarium Pana Jezusa. Miejsce to w okresie istnienia ZSRR wykorzystywane było jako skład spirytusowy. W historię miasta wplecione są losy kompozytora Piotra Czajkowskiego. Artyście, tworzącemu tu swoje znakomite dzieła poświęcono – ukryte w malowniczej okolicy, w otoczeniu drzew i stawów – muzeum. Pobyt w Brahiłowie zakończył się wizytą w potrynitańskim kościele, pełniącym od 1832 roku funkcję prawosławnego żeńskiego monasteru Troickiego (Św. Trójcy), i na przyległym do niego cmentarzu. Klasztor już z daleka przyciąga wzrok turystów, wyróżniając się na tle okolicznego krajobrazu swoim zielonym kolorem i imponującym rozmiarem.

W okolicach południa dotarliśmy do Baru. W miejscowości, której nazwa przywołuje wątek rodzimej historii związanej z konfederacją barską, zatrzymaliśmy się przy kościele św. Anny, gdzie wikary ks. Rusłan przekazał nam garść informacji na temat posługi duszpasterskiej katolików na Podolu. Parę metrów za kościołem w gęstych zaroślach znajdują się ruiny murów zamkowych. Niewyksponowane i ledwo dostrzegalne w zaniedbanej okolicy pozostałości twierdzy, nie są w stanie zachęcać przyjezdnych turystów do podziwiania i zwiedzania tego miejsca.

Następnie przeszliśmy do położonego nieopodal klasztoru obecnie pokarmelickiego, w którym swą posługę sprawują siostry benedyktyнки. Wzrok zwiedzających przykuwa widniejący na ścianie klasztoru napis: „Módl się, pracuj i nie martw się”. To wpisujące się w benedyktyńską naukę zawołanie nie tylko skłania do refleksji, ale i napawa optymizmem. Wspominając wizytę u benedyktynek, nie sposób nie odnotować niezwykle serdecznego gestu siostry wypiekającej opłatków w przyklasztornym budynku. Opowiedziawszy nam krótko o tajnikach swojej pracy przy produkcji białego płatków chlebowego, siostra podarowała nam na drogę kilka ciepłych opłatków.

Bogata w nowe doświadczenia, pierwsza część naszej czwartkowej podróży zakończyła się powrotem

na pokrzepiający obiad do Latyczowa. Po krótkim odpoczynku udaliśmy się na wycieczkę do Międzyborza, o której powodzenie zadbał gospodarz parafii w Latyczowie, ks. Adam Przywuski. W drodze do międzyborskiej twierdzy ks. proboszcz, występując w roli przewodnika, przybliżył nam zwyczaje miejscowej społeczności, okraszając swą wypowiedź niezwykle anegdotami uwypuklającymi paradoksy życia na Ukrainie.

Na miejscu dane nam było nie tylko pospacerować w ruinach zamku rodu Sieniawskich, ale i obejrzeć wystawę kultury ludowej Podola, oraz zwiedzić muzeum ku czci ofiar Wielkiego Głodu na Ukrainie.

W kontekście wyprawy do Międzyborza należy wspomnieć o żydowskim wątku w dziejach miasta. To w tej miejscowości w XVIII wieku osiadł Rabbi Izrael, znany jako Baal Szem Tow, co w tłumaczeniu oznacza „Pan Dobrego Imienia”. O zmroku udało nam się dotrzeć do synagogi Baal Szem Towa, a przede wszystkim obejrzeć – znajdującą się obok – żydowską kaplicę.

Wieczorem po Mszy św., nasz gospodarz ks. proboszcz Adam Przywuski opowiedział nam historię Sanktuarium

Cmentarz w Żytomierzu

w Latyczowie, a w szczególności dzieje cudownego obrazu Matki Bożej Latyczowskiej – patronki Podola. Oryginalny obraz, koronowany w XVIII wieku przez papieża Piusa VI, przetrwał czasy dziejowej zawieruchy i obecnie znajduje się w Lublinie. W 2006 roku papież Benedykt XVI poświęcił w Krakowie kopię wizerunku Matki Bożej Latyczowskiej, i to właśnie ten obraz znajduje się obecnie w sanktuarium w Latyczowie. Warto zaznaczyć, że motyw cudownego wizerunku patronki Podola odnajdziemy w poezji ks. Jana Twardowskiego. W wierszu „Matka Boża Latyczowska” czytamy:

*„Matko z Latyczowa dalekiego Podola
z kościoła który wzniesli rycerze
z daniny od każdego końskiego kopyta
historią jak sztandarem okryta
Tułaczko Wygnanko
co w skromnej kaplicy w Lublinie
z nami żyjesz – módl się za nami”.*

W piątek z samego rana udaliśmy się na trwający cały dzień objazd po kolejnych okolicznych miejscowościach, odwiedzając ośrodki kultury łańciskiej na Podolu. Tę wędrowkę otworzył nam pobyt w Winnicy. W miejscowości, o tak pięknie brzmiącej nazwie, udaliśmy się do Braci Mniejszych Kapucynów. To właśnie ten zakon, dbając o dotarcie do jak najszerszego kręgu wiernych katolickich, zainicjował utworzenie katolickiej telewizji dla dzieci, w której – co ciekawe – wyświetlane są filmy animowane, wykonane przez jednego z braci. Dynamikę rozwoju klasztoru potwierdzają liczne prace renowacyjne przeprowadzone na jego terenie, o których – oprowadzając nas po piwnicy budynku klasztorowego – opowiedział nam kapucyn, o. Józef Chromy.

Następnym punktem był pałac we Wronowicach, w którym obecnie, w podniszczonych salach znajduje się muzeum lotnictwa i kosmonautyki. W pamięci zostanie nam zapewne zachowanie jednej z pracownic muzeum. Gwałtownie zareagowała na nasze, powodowane ciekawością, wkroczenie do otwartej sali baletowej, upominając, że pomieszczenie nie należy do muzeum. Dezaprobę można wytłumaczyć faktem, że sala nie była zbyt reprezentacyjna i godna pokazywania zagranicznym turystom.

Niemale zaskoczenie wzbudziły niektóre rozwiązania architektoniczne Niemirowa, kolejnej odwiedzanej przez nas miejscowości Podola. Wzrok przykuwa tu przede wszystkim stojący przy jednej z głównych ulic miasta pomnik Lenina. Absurdu temu obrazowi przydaje fakt, że posągowy przywódca rewolucji bolszewickiej znajduje się pomiędzy budynkiem Kościoła rzymskokatolickiego i Cerkwią prawosławną. Przyjemny okazał się natomiast spacer po niemirowskim kompleksie sanatoryjnym „Awangarda”, którego ważnym elementem jest okazały pałac Potockich i Szczerbatowych. Piękna słoneczna pogoda w połączeniu z pasącym się na terenie parku koniem, kolorowym placem zabaw dla dzieci, uśmiechniętymi spacerowiczami, nadała okolicy charakter spokojnego, wręcz idyllicznego miejsca wypoczynku.

Krótki pobyt w Braclawicu, w wybudowanym w 1884 roku kościele Matki Bożej Szkaplerznej był przystankiem na drodze do Tulczyna, miasta, w którym po raz kolejny odnaleźliśmy ślady historycznej obecności znanych Polaków. Chodzi tu przede wszystkim o Szczęsnego Potockiego, który w XVIII wieku rozpoczął budowę monumentalnej rezydencji. Obecnie trudno dostrzec dawną świetność pałacu, pocieszeniem jest jednak fakt, że od pewnego czasu na terenie dawnej posiadłości Potockich trwają stopniowe prace remontowe.

W tym miejscu należy nadmienić, że autobus z zagranicznymi turystami niejednokrotnie robił wrażenie na mieszkańcach okolicznych wiosek, wnosząc nowy, nieznanym element w ich uporządkowane, przewidywalne życie. Robił wrażenie również na miejscowej milicji, korzystającej z każdej okazji, by przypomnieć przyjeźdnym zza granicy „w jaki sposób”, a w szczególności „za jaką cenę” broni się porządku i prawa na drogach Ukrainy.

Ostatnim, jak się okazało nieco dłuższym, niż przewidywaliśmy, przystankiem w piątkowy wieczór był

Szarogród. Miasto, wbrew pozorom, swą nazwę zawdzięcza nie tyle barwie ścian znajdujących się tu budynków, ile Florianowi Szaremu, protoplaście rodu Zamoyskich. To właśnie Jan Zamoyski w XVI wieku polecił stworzyć stosowne umocnienia na tym terenie, z jego inicjatywy wybudowano też kościół św. Floriana. Po krótkim wykładzie miejscowego duchownego z zakonu bernardynów o historii zabytkowej świątyni i specyfice duszpasterstwa w Szarogrodzie okazało się, że ze względu na małą awarię autobusu musimy trochę przedłużyć pobyt w tym mieście. Czas potrzebny kierowcy na naprawę naszego środka transportu wykorzystaliśmy na zwiedzanie miejsc kultu religijnego innych wyznań. Udaliśmy się m.in. do prawosławnej Cerkwi św. Mikołaja w Latyczowie i synagocy z XVI wieku.

Po powrocie do naszej bazy noclegowej, wieczornej Mszy św. i wzmacniającym posiłku udaliśmy się na spoczynek. Piątkowa noc była ostatnią spędzoną przez nas w Latyczowie. Wczesnym sobotnim rankiem kierowca obrał kurs na stolicę dzisiejszej Ukrainy – Kijów. W drodze do metropolii przystawaliśmy w kilku miastach, starając się w pełni wykorzystać czas podróży i zebrać jak najwięcej informacji o przeszłości i współczesnych losach licznych miejscowości naszego wschodniego sąsiada.

Najpierw udaliśmy się do Chmielnika, gdzie stojąc na moście nad rzeką Boh, napawaliśmy się obrazem kamiennej wieży widokowej. Odwiedziliśmy również kościół rzymskokatolicki pod wezwaniem Św. Trójcy. W tym miejscu był ochrzczony wybitny polski pianista i mąż stanu Ignacy Paderewski.

Po krótkiej podróży autobusem dotarliśmy do Berdyczowa. W tym miejscu zatrzymaliśmy się na chwilę w klasztorze oo. Karmelitów Bosych, gdzie dane nam było wysłuchać niezwykle interesującej historii o losach zakonu i kulcie obrazu Matki Boskiej Berdyczowskiej. Miejscowość zamieszkiwana w przeszłości w przeważającej części przez ludność żydowską, nazywana była mekką handlu i finansjery. Jedna z anegdot mówi, że to kupieckie miasto skupiało handlarzy z odległych stron, a w związku z tym odgrywało rolę centrali pocztowej. Nie znając miejsca pobytu osoby, z którą potrzebny był pilny kontakt, należało list do niej nadać do Berdyczowa, mając świadomość, że adresat z pewnością w przeciągu 2 miesięcy pojawi się w tym miejscu. Powiedzenie: „Pisz Pan na Berdyczów” po dziś dzień funkcjonuje jako synonim mechanizmu ułatwiającego szybkie dostarczenie listu do właściwej osoby.

Ciekawą historię skrywa w sobie kościół św. Barbary, ufundowany przez Barbarę Radziwiłłównę w 1759 roku. To tu, po trwającej bez mała 18 lat, wymianie listów między Honoriuszem Balzakiem i Ewelina Hańską doszło do ślubu przypieczętowanego znajomości tej pary.

Wędrowka śladami polskiej kultury na dzisiejszej Ukrainie zaprowadziła nas następnie do Żytomierza. Wybudowana w 1739 roku katedra św. Zofii odgrywała przez długi okres ważną rolę religijną i kulturotwórczą. W tym mieście, na ulicy Korolenko znajduje się cmentarz zaliczany do jednej z większych kresowych nekropolii katolickich. Pochowanych jest tu wielu znanych Polaków,

w tym również duchownych katolickich, takich jak bp Karol Antoni Niedziałkowski czy bp Apolinary Wnurowski.

Naszym ostatnim postojem przed stolicą był Korostyszew. Wspólnota katolicka miejscowych księży salezjanów wyróżnia się na tle innych ośrodków łacińskich w regionie nastawieniem na pracę z młodzieżą. Owoce ich działalności mogliśmy podziwiać podczas naszego krótkiego przystanku w tym mieście. W przykościelnej sali, specjalnie na naszą cześć odbył się minikoncert organowo-gitarowy obiecujących młodych ukraińskich muzyków. Ksiądz proboszcz barwnie opowiedział nam o innych inicjatywach salezjanów w mieście. Pragnął też pogłębić znajomość z naszą grupą przy filiżance kawy, ale niestety z uwagi na konieczność dotarcia do Kijowa przed zmrokiem, byliśmy zmuszeni odłożyć dalszą rozmowę na inną okoliczność.

Wczesnym wieczorem znaleźliśmy się w stolicy Ukrainy, gdzie przyjęli nas ojcowie dominikanie. Ponieważ noc była jeszcze „młoda”, część uczestników wyprawy zdecydowała się na spacer po centrum miasta. Tego dnia na Majdanie hucznie obchodzono rocznicę wyzwolenia Kijowa spod niemieckiej okupacji.

Właściwe zwiedzanie miasta zaczęło się wczesnym niedzielnym rankiem. Przewodnikiem po zabytkach Kijowa był pracownik Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II ks. dr hab. Przemysław Nowakowski ze Zgromadzenia Księży Misjonarzy św. Wincentego à Paulo. W planie wycieczki po stolicy nie można było nie uwzględnić Ławry Pieczersko-Kijowskiej. Zwiedzanie tego zespołu klasztorowego, który powstał w XI wieku z inicjatywy mnichów Antoniego i Teodozego, było niczym wędrówka w przeszłość, do okresu wczesnej Rusi Kijowskiej. Oprócz okazałych świątyń, muzeów i licznych sal wystawowych, dla zwiedzających dostępna jest również Ławra Dolna, składająca się z pieczar. Spacer w podziemiach należał niewątpliwie do niezapomnianych przeżyć, a jego oprawa była isticie mistyczna. Ciemne i wąskie korytarze należało oświetlić trzymaną w dłoni świecą, w powietrzu zaś unosił się zapach pszczelego wosku.

Obowiązkowym punktem „kijowskiego programu wyprawy” był Sobór Mądrości Bożej, zwany Soborem Sofijskim. Od XI wieku miejsce to funkcjonowało jako centralna siedziba prawosławnych duchownych, obecnie cerkiew stanowi muzeum, które znajduje się na liście światowego dziedzictwa kulturalnego UNESCO. Niezwykle ciekawa poznawczo była próba odczytywania – z fresków namalowanych na ścianach świątyni – wydarzeń z historii Rusi Kijowskiej.

Pozyskawszy nowe informacje o zabytkach miasta, postanowiliśmy poznać „gastronomiczny” wymiar ukraińskiej stolicy. W tym celu udaliśmy się do „Pyzatej chaty”, gdzie niezwykle bogaty wybór oferowanych posiłków umożliwił każdemu z nas indywidualną kompozycję wartości talerza.

Popołudnie uczestnicy wyprawy mogli spędzić według własnego uznania. Część osób udała się na dalsze zwiedzanie miasta, inni natomiast poszukiwali otwartych sklepów, by zaopatrzyć się w pamiątki dla najbliższych.

I tak wielkimi krokami nasz pobyt w sercu Ukrainy dobiegał końca. Refleksję z pobytu w stolicy naszego wschodniego sąsiada dobrze podsumowuje strofa „Pieśni o ziemi naszej” polskiego poety Wincentego Pola:

*„Ponad Dnieprem, między jary,
Zasiadł dumnie Kijów stary;
Tam złocone monasterij,
A w nich czerńce staro-wiery;
A gościńcem do Kijowa
Płyną maże z miodem, z zbożem;
A po Dnieprze, niby morzem,
Z puszczy poleskich sploty drzewa”.*

W poniedziałek, wczesnym rankiem wyruszyliśmy w drogę powrotną do domu, do Krakowa. Zatrzymaliśmy się jednak na chwilę w Dubnie, by zwiedzić pochodzący z XV wieku zamek w centrum Wołynia. Miejsce związane jest z rodami książąt Ostrogskich, Lubomirskich i Zasławskich. Turystom udostępniono wystawę ze świadectwami szkolnymi książąt, a część grupy skorzystała również z możliwości zwiedzania mrocznych podziemi znajdujących na terenie kompleksu zamkowego.

W okolicach godziny 17.00 po niedługim postoju na granicy, znaleźliśmy się znów na polskiej ziemi. Mimo zmęczenia, uzyskany w trakcie pobytu bagaż – lecz nie ten związany z przywiezionymi ze Wschodu upominkami – ale bagaż nowych doświadczeń, cennych informacji, wrażeń z wyprawy, skłaniał do refleksji.

Ukraina jest mozaiką kulturową, a nasza podróż przez Podole do stolicy kraju była tego dowodem. Wyjazd poświęcony był odnajdywaniu śladów obecności naszych rodaków na ziemiach dzisiejszej Ukrainy. Symbole polskości przetrwały tu po dziś dzień, z czego nie każdy Polak zdaje sobie sprawę. Warto podkreślić, że ignorancja w stosunku do przeszłości jest nie tylko zjawiskiem niepożądanym, ale i niebezpiecznym, pozwalającym jedynie ubolewać nad postępującą amnezją w sferze świadomości dziejów naszych przodków. Powołując się humorystyczną nazwą kijowskiej restauracji, moglibyśmy powiedzieć, że lekceważenie historii, to jak gardzenie domową kuchnią i stołowanie się jedynie „na mieście”. To jak policzek wymierzony w tradycję naszych przodków, którego istotę dobrze oddaje szyld kijowskiego lokalu gastronomicznego: „Sorry, бабуцю” (Sorry, babciu).

Z perspektywy naszej rodzimej historii, wizerunek wschodniego sąsiada Polski jest czymś więcej niż tylko obrazem jednego z państw postkomunistycznych. I właśnie zmiana spojrzenia na Wschód jest jednym z cennych rezultatów naszej wyprawy. Można zgodzić się w tym miejscu ze słowami Marcela Prousta, że „prawdziwa podróż odkrywczą nie polega na poszukiwaniu nowych lądów, lecz na nowym spojrzeniu”.

Olga Nadszakula

Spotkania biblijne w Visp (Szwajcaria) 10–14 września 2010 r.

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, a wcześniej Papieska Akademia Teologiczna dzięki staraniom ks. doc. Jerzego Chmiela jest od 1987 roku członkiem stowarzyszonym Katolickiej Federacji Biblijnej i należy do Podregionu Europy Środkowej. Osobą kontaktową między naszą uczelnią i federacją jest obecnie ks. dr Stanisław Wronka, który w dniach 10–14 września 2010 roku wziął udział w Kongresie Biblijno-Pastoralnym oraz w zebraniu członków Podregionu Europy Środkowej. Oba spotkania odbywały się w alpejskiej miejscowości Visp, położonej nad Rodanem w kantonie Wallis (Szwajcaria).

Kongres pod hasłem: „Maria z Magdali – patronka apostołatu biblijnego” (10–12 września) został zorganizowany przez Szwajcarskie Katolickie Dzieło Biblijne, które skupia kilkanaście tysięcy członków i obchodzi w tym roku 75-lecie swego istnienia. Wzięło w nim udział około 70 osób, głównie katolicy szwajcarscy, ale byli też przedstawiciele Kościołów protestanckich oraz goście z Austrii, Czech, Luksemburga, Niemiec, Polski, Rumunii, Słowacji i Słowenii. Głównymi punktami kongresu były 3 referaty połączone z dyskusją: „Tekst biblijny jest rozmową” (prof. Ruth Scoralick i prof. Hans Ulrich Steymans), „Maria z Magdali – patronka apostołatu biblijnego” (prof. Sabine Biberstein) oraz „Biblia w liturgii” (prof. Birgit Jeggle-Merz). Oprócz tego pracowano w 7 grupach nad tezami końcowymi Synodu Biskupów z 2008 roku poświęconego „Słowu Bożemu w życiu i misji Kościoła”. Odbyły się też 3 rundy warsztatów, które dotyczyły różnych podejść do Biblii: historycznego, archeologicznego, społecznego, kanonicznego, żydowskiego, *lectio divina*, poprzez sztuki plastyczne, taniec i film. W programie kongresu znalazła się też inscenizacja „Mirjam żyje. Spotkanie z Marią z Magdali” wystawiona w miejscowym kościele, która wyrażała trudności i rozterki współczesnego człowieka na drodze wiary w Jezusa. Na jej koniec ogłoszono Marię z Magdali patronką apostołatu biblijnego. Kolejne dni kongresu rozpoczynano wspólną *lectio divina*, a zakończono go uroczystą Mszą św.

Kongres ukazał bogatą aktywność Katolickiego Dzieła Biblijnego w Szwajcarii i w krajach języka niemieckiego. Warto śledzić jego inicjatywy i wykorzystywać na polskim gruncie.

Po zakończeniu kongresu rozpoczęło się zebranie Podregionu Środkowej Europy Katolickiej Federacji Biblijnej (12–14 września). Uczestniczyli w nim reprezentanci dzieł biblijnych przy konferencjach

biskupów, które są członkami zwyczajnymi federacji, z Austrii, Czech, Niemiec, Słowacji, Słowenii i Szwajcarii niemieckojęzycznej oraz reprezentanci różnych instytucji zajmujących się propagowaniem Biblii, które są członkami stowarzyszonymi, z Niemiec (Katolickie Dzieło Biblijne Diecezji Passau), Polski (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Apostolat Biblijny Zgromadzenia Słowa Bożego), Rumunii (Węgierskie Katolickie Stowarzyszenie Biblijne) oraz goście z Luksemburga i Szwajcarii francuskojęzycznej (Romandii) należący do Podregionu Europy Południowej i Zachodniej. Spotkania naszego podregionu odbywają się co roku, w zeszłym roku miało ono miejsce w Budapeszcie, w następnym odbędzie się w Ariccia pod Rzymem przy okazji nadzwyczajnego zebrania plenarnego Katolickiej Federacji Biblijnej. Zebranie prowadził koordynator podregionu ks. prof. Petr Chalupa z Czech. Uczestnicy wymieniali doświadczenia związane z apostołatem biblijnym i wyrażali oczekiwania względem federacji, podregionu i pojedynczych członków. Dyskutowali nad zmianami w statucie i reorganizacją podregionu, tak by mógł on lepiej służyć wszystkim członkom. Omawiano też sprawy finansowe i kryzys w zarządzie federacji. Na zakończenie uczestnicy mieli okazję do krótkiej wędrowki pośród winnic rozsianych na stokach gór okalających dolinę Rodanu. Mogli podziwiać piękno krajobrazu, odwiedzić kościół zamkowy św. Romana w Raron z największym w Szwajcarii freskiem i grobem austriackiego poety Rainego Marii Rilkego (1875-1926) oraz skosztować specjalności kantonu Wallis: topionego sera z gotowanymi ziemniakami, korniszonami i małymi cebulkami. Zebranie Podregionu Europy Środkowej Katolickiej Federacji Biblijnej było doświadczeniem ubogacającym. Dawało możliwość poznania ludzi, a poprzez nich różnych instytucji, które działają na polu upowszechniania Pisma św. Ich zaangażowanie pobudza do większego umiłowania Słowa Bożego, a z wypracowanych przez nich metod i form apostołatu biblijnego można korzystać, aby skuteczniej głosić Ewangelię.

Ks. Stanisław Wronka

**Błogosławionych Świąt
Bożego Narodzenia
i szczęśliwego 2011 roku
życzy - Redakcja**

Ad fontes liturgicos, czyli POWRÓT DO ŹRÓDEŁ

Metodologia i teologia w badaniach źródeł liturgicznych

Taki był temat międzynarodowego sympozjum liturgicznego, które odbyło się w Krakowie 21 października 2010 roku pod patronatem trzech ośrodków naukowych: Instytutu Liturgicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Ukraińskiego Centrum Liturgicznego we Lwowie i Greckokatolickiego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Preszowie. Sympozjum zgromadziło prelegentów z trzech krajów (Polska, Ukraina, Słowacja) i trzech Kościołów: rzymskokatolickiego, greckokatolickiego i prawosławnego. Podzielili się oni swoją pasją i wiedzą na temat badań źródeł liturgicznych rozumianych nie tylko jako świadectwa liturgii wieków minionych, ale jako żywa inspiracja teologii liturgicznej, która powinna być udziałem nie tylko badaczy, ale i uczestników liturgii.

Sympozjum otworzył ks. dr hab. prof. UPJPII Wojciech Misztal, prorektor Uczelni, który podkreślił wagę zagadnień liturgicznych w teologii, a samej liturgii w życiu chrześcijańskim. Aby podkreślić jej rangę, powołał się na słowa papieża Benedykta XVI, które miał wypowiedzieć w Aoście: „na końcu będzie jedna wielka liturgia”. Przewodniczenie sesji przedpołudniowej przejął organizator sympozjum ks. dr hab. Przemysław Nowakowski CM, który z wielkim zaangażowaniem i erudycją prezentował prelegentów, przeprowadzając słuchaczy z jednego tematu w drugi i ukazując ich spójność w różnorodności. Drugiej części przewodniczyli goście: dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ks. prof. UŚ dr hab. Andrzej Żądło i ks. dr Marek Błaza SJ z Bobolanum w Warszawie.

To jednodniowe sympozjum obfitowało w urozmaiconą problematykę przedstawioną w dziesięciu referatach. Grupę słowacką tworzyli: ks. dr Marcel Mojzes, protosynkiel archieparchii preszowskiej i wykładowca liturgiki na Greckokatolickim Wydziale Teologicznym Uniwersytetu w Preszowie z referatem „*Actio Dei* źródłem liturgicznym *par excellence*”. Podkreślił w nim, że celem sięgania do źródeł – rękopisów i kodeksów – jest ponowne odkrycie istoty liturgii, jaką jest *actio Dei* wzbudzająca i uświęcająca odpowiedź człowieka, jego *participatio actuosa*. Następnie ks. prof. Wojtech Boháč, wykładowca Greckokatolickiego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Preszowie, wygłosił referat „Najstarsze księgi liturgiczne grekokatolików na Słowacji”, a mgr Michał Glevaňák, bibliotekarz Biblioteki Uniwersytetu Preszowskiego, przedstawił pierwszą księgę liturgiczną *Velykyj zbornik*, która otrzymała oficjalne zezwolenie greckokatolickiego biskupa preszowskiego w 1860 roku.

Środowisko ukraińskie reprezentowali: dyrektor Ukraińskiego Centrum Liturgicznego we Lwowie dr Taras Shmanko, który przedstawił „Wschodnie źródła liturgiczne. Rodzaje, osobliwości, metodologia badań” i zaprezentował metodę badań rękopisów i starodruków cyrilickich oraz podzielił się doświadczeniem korzystania z innych

źródeł liturgicznych, jakimi są lokalne tradycje liturgiczne, obyczaje ludowe, zabytki sztuki sakralnej. Dr Wasyl Rudejko, wykładowca liturgiki na Ukraińskim Uniwersytecie Katolickim we Lwowie przedstawił „Stosowanie zasady *ad fontes* we współczesnych reformach Brewiarza bizantyjskiego”. Przedstawicielem Ukraińskiej Cerkwi Greckokatolickiej był dr Maksym Tymo, sekretarz tamtejszej Komisji Liturgicznej i wykładowca śpiewu liturgicznego w Seminarium Duchownym we Lwowie z referatem „Liturgiczna hymnografia bizantyjska jako źródło teologii”. Ukraińska Cerkiew Prawosławna zaznaczyła swoją obecność przez igumena dr. Evfrosina Bilasha, wykładowcę Odesskiego Uniwersytetu im. I. Miecznikowa i Połtawskiego Misyjnego Seminarium Duchownego, który przybliżył historyczny kontekst kształtowania się liturgii Cerkwi w tradycji rosyjskiej.

Prelegenci z Polski zajęli się źródłami liturgii katedralnej: ks. prof. dr hab. Helmut Sobeczko z Uniwersytetu Opolskiego przybliżył temat „*Libri ordinari* jako źródło poznania liturgii przedtrydenckiej”, konkretnie liturgii katedry wrocławskiej, a ks. dr Szymon Fedorowicz z Krakowa przedstawił „Wawelskie kolektarze jako źródło poznania liturgii katedralnej w XVI wieku”. Ciekawym dopełnieniem tego obrazu było przedstawienie sylwetki teologa i badacza źródeł liturgicznych ks. prof. Wacława Schenka, którego dokonał ks. prof. UO dr hab. Erwin Mateja z Opola.

Sympozjum cieszyło się dużym zainteresowaniem. Wzięło w nim udział około 100 osób, a dodatkowo miłym akcentem więzi naukowych było przybycie gości z innych ośrodków teologicznych: UŚ w Katowicach, UKSW w Warszawie, WSD w Paradyżu, WSD w Olsztynie, Bobolanum w Warszawie oraz liczna delegacja z Uniwersytetu Jagiellońskiego z prof. Włodzimierzem Mokrym na czele. Liczba studentów ukrainistyki tego uniwersytetu (przeszło 40 osób) przewyższyła nawet liczbę zaledwie kilkunastu studentów UPJPII.

Nadzieję napawa projekt kontynuowania tego typu sympozjów kolejno w krajach biorących udział w tej konferencji. Szczególne uznanie należy się organizatorowi Sympozjum, ks. dr. hab. Przemysławowi Nowakowskiemu, kierownikowi Katedry Historii Liturgii, za trafność inicjatywy oraz sprawne i z niemałym wdziękiem przeprowadzenie spotkania. Zwrot *ad fontem liturgicos* jest o tyle istotny i frapujący, że to właśnie powrót do źródeł przygotował odnowę soborową *Vaticanum II*. Wspólny wysiłek sięgania do źródeł liturgicznych przez przedstawicieli trzech krajów słowiańskich i trzech obrządków jest wymownym znakiem odnowy relacji ekumenicznych i tęsknoty za jednością chrześcijan, która powinna zaczynać się od liturgii i do niej prowadzić.

s. Adelajda Sielepin CHR

8th Doha Conference on Interfaith Dialogue

Na zaproszenie Międzynarodowego Centrum Doha ds. Dialogu Między Religiami działającym pod patronatem emira Kataru Hamada ibn Chalifa as-Saniego oraz Komitetu Organizacji Konferencji Ministerstwa Spraw Zagranicznych Państwa Kataru ks. prof. dr hab. Krzysztof Kościelniak wziął udział w *8th Annual Doha Conference on Interfaith Dialogue*. Trzydniowa konferencja odbyła się pod tytułem „Rola religii w wychowaniu pokoleń”.

Powołane przez emira Hamada ibn Chalifa as-Saniego Centrum Dialogu Między Religiami już od kilku lat z wielkim powodzeniem gromadzi przedstawicieli niemal wszystkich odłamów i szkół islamu, liderów większości ugrupowań żydowskich oraz reprezentantów Kościołów chrześcijańskich zainteresowanych ideą dialogu. Zdaniem wielu obserwatorów ta inicjatywa w znacznej mierze przesuwająca punkt ciężkości światowego dialogu międzyreligijnego do Kataru. Sprzyja temu nie tylko szczodre dofinansowanie konferencji ze strony władz Kataru, ale również fakt, iż przybywa tam – jako do przestrzeni neutralnej – wielu przedstawicieli ugrupowań religijnych, którzy mogliby nie wziąć w niej udziału w innych miejscach świata.

Znamiennym rysem tych konferencji jest dyskusja nad konkretnymi problemami bez unikania tematów trudnych. Zaniechano wspólnych modlitw, ponieważ wzbudzały i nadal budzą mnóstwo kontrowersji wśród wielu wyznawców trzech religii monoteistycznych. Wielu liderów religijnych i naukowców uważa, że nie wszystkie wspólnoty religijne muszą brać udział we wspólnych nabożeństwach. Jeśli jakiegokolwiek nurtu chrześcijaństwa, islamu czy judaizmu akceptują taką pragmatykę, stanowi to pewną alternatywę. Jednak odmowa brania udziału we wspólnych nabożeństwach przez wielu wyznawców wspomnianych religii nie oznacza bynajmniej ich automatycznego zamknięcia się na dialog. W czasie konferencji apelowano, by szanować wrażliwość religijną poszczególnych wyznawców bez konieczności mieszania idei i praktyk. Różnice stanowią cel naszej konferencji – argumentowano – bez nich nie byłoby potrzeby dyskusowania o tolerancji i demokracji. Tolerancja i dialog nie oznaczają, że mamy być tacy sami. Wręcz przeciwnie, wskazują one, iż umiemy uszanować odmiennosc.

Na konferencji wielokrotnie podkreślano, że nie należy mieszać idei religijnych, a nawet sprawiać wrażenia zacierania tożsamości poszczególnych religii. Uczestnikom chodziło o jak najlepsze funkcjonowanie edukacji religijnej w kontekście pluralizmu. Przesłaniem konferencji było podkreślenie, iż wyznawcy każdej z religii winni wydobywać ze swych tradycji wszystko to, co wzmacnia tolerancję i współpracę na płaszczyźnie edukacji. Ze wszystkich sił należy unikać synkretyzmu i dowolnego manewrowania tekstami religijnymi. Modlitwy o pokój raczej zostawia się każdej ze wspólnot, gdyż dialog teologiczny (rozumiany jako próba znalezienia jednej płaszczyzny dogmatycznej dla wszystkich) jest niemożliwy. Przez dialog rozumie się dialog życia, działania w kierunku rozwiązywania codziennych problemów, które niesie życie. I chyba to właśnie stanowi *novum* przekraczające dotychczasowe inicjatywy Kościoła katolickiego w ramach tzw. „dni Asyżu”.

Należy podkreślić, że podczas konferencji ks. prof. dr hab. Krzysztof Kościelniak poprowadził niezwykle ważną sesję pt. „Enhancing the education system to build a religiously balanced international society”, która zgromadziła ponad setkę uczonych i przedstawicieli różnych ugrupowań religijnych. W swoim referacie wprowadzającym ukazał interdyscyplinarną przestrzeń dla wspomnianego tematu. Odwoływał się do przykładów wydobytych z tradycji judaizmu, islamu i chrześcijaństwa, które stanowią wielką wartość dla praktyki dialogu życia w przestrzeni sprawiedliwego prawa, polityki wewnętrznej, praw człowieka i aspektów socjalnych. Zaproponował, by omawiając temat edukacji, zawsze brać pod uwagę prawo jednostki do wyznawania swojej nieskażonej doktryny religijnej, posiadania wolności i zagwarantowania rozwoju rodziny. Są to bowiem rzeczywistości – argumentował – za które ludzie potrafią oddawać życie. W sesji prowadzonej przez ks. prof. dr hab. Krzysztofa Kościelniaka referaty wygłosili: prof. Salem Bouyahia, rektor mużulmańskiego uniwersytetu Az-Zaitouna z Tunezji, Rabi Anne Ebersman, kierownik Judaic Studies Programming z Abraham Joshua Heschel School New York, ks. dr Hegumen Filip, przedstawiciel moskiewskiego patriarchatu ds. kontaktów z innymi Kościołami i religiami oraz dr Abdussalam Ahmed, kanclerz *Al-Jamia al-islamijja* z Indii. Obrady odbywały się w języku angielskim i arabskim. Mimo iż „temperatura” dyskusji na sali bywała czasem wysoka, bardzo pozytywnie oceniono wystąpienia ks. prof. Krzysztofa Kościelniaka. Sesja ta doczekała się wielu przychylnych komentarzy. Zainteresowała się nią telewizja katarska, a ks. prof. Kościelniak udzielał wywiadów dla telewizji libańskiej.

Jeśli chodzi o podejmowanie tematów trudnych, warto przytoczyć niektóre bardzo ciekawe wystąpienia z innych sesji. Dr John Taylor wdał się w dyskusję z przedstawicielami Arabii Saudyjskiej na temat respektowania praw człowieka, podając za przykład tolerancyjną politykę Kataru. Z kolei imam Fajsal Abdirauf ze Stanów Zjednoczonych zwrócił się do mużulmanów z przesłaniem, by wierzyli bardziej w Boga niż w islam, ponieważ w niektórych wątpliwych tradycjach mużulmańskich pojawiają się kontrowersyjne formy praktyk. Na zakończenie konferencji uczestnicy zapoznali się z deklaracją końcową zaaprobowali ją.

Uczestnicy sympozjum byli przyjęci bardzo gościnnie. Wszyscy mieszkali w miejscu obrad, tzn. w Doha Sheraton Hotel nad brzegiem zatoki. Ksiądz prof. Krzysztof Kościelniak nawiązał liczne kontakty z wieloma instytucjami i uczonymi zajmującymi się dialogiem międzyreligijnym i ośrodkami badającymi religie Bliskiego i Środkowego Wschodu. Szczególnie cenne dla Katedry Historii Religii Bliskiego i Dalekiego Wschodu oraz specjalizacji Religii Bliskiego i Środkowego Wschodu jest nawiązanie bliskich relacji z Doha International Center for Interfaith Dialogue oraz ambasadą Kataru w Polsce, której wypada złożyć wielkie podziękowanie za wszelką pomoc i życzliwość.

dr Marcin Rzepka, obserwator *8th Doha Conference on Interfaith Dialogue*

LAUDACJA

1) W imieniu całej społeczności Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie zwracam się do Jego Eminencji Ks. Kardynała, Metropolity Krakowskiego z uprzejmą prośbą o przyznanie złotego *Medalu Pontyfikatu Jana Pawła II za zasługi dla Archidiecezji Krakowskiej* Jego Magnificencji, Księdzu Infulatowi, Prof. Janowi Maciejowi DYDUCHOWI.

Ks. prof. Jan Dyduch w znaczący sposób wpisał się w dzieje naszej Uczelni poprzez swoją bogatą działalność naukowo-dydaktyczną i organizacyjną. Wśród wielu jego zasług należy wskazać troskę i starania związane z przekształceniem Papieskiej Akademii Teologicznej w Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, jak również z uznaniem i zatwierdzeniem tej zmiany przez najwyższe władze Rzeczypospolitej Polskiej.

Ks. prof. Dyduch jako rektor zreorganizował system studiów na Uczelni, dostosowując go do wymogów *Procesu Bolońskiego*. Za jego kadencji utworzono Wydział Nauk Społecznych oraz nowe kierunki studiów: nauki o rodzinie, dziennikarstwo i komunikację społeczną, historię sztuki, ochronę dóbr kultury oraz wiele nowych specjalności. Dzięki jego staraniom nawiązano bliską współpracę z Politechniką Krakowską i z Akademią Muzyczną.

Za jego kadencji zakończono prace budowlane i wykończeniowe nowego gmachu Biblioteki.

Tak wielkie dokonania ks. prof. Jana Macieja Dyducha są wystarczającą podstawą naszej prośby o Jego godne uhonorowanie.

2) Zwracam się także z prośbą do Jego Eminencji Ks. Kardynała Stanisława Dziwisza z prośbą o przyznanie złotego *Medalu Pontyfikatu Jana Pawła II za zasługi dla Archidiecezji Krakowskiej* Panu Markowi NAWARZE, Marszałkowi Województwa Małopolskiego.

Dzięki wydatnemu wsparciu Pana Marszałka i kierowanego przez niego urzędu nowy gmach Biblioteki uniwersyteckiej otworzył niedługo swe podwoje dla studentów i pracowników naszej Uczelni, a także dla całej społeczności akademickiej Krakowa.

Pragnę podkreślić zaangażowanie Pana Marszałka w dzieło zachowywania dziedzictwa kulturowego Małopolski; z jego inicjatywy odrestaurowano zabytkowy Klasztor OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej, Klasztor OO. Franciszkanów w Krakowie.

Mecenatem Urzędu Marszałkowskiego objęto szereg zabytków miasta i regionu. Prowadzony przez Pana Marszałka urząd jest pomysłodawcą nowatorskiego programu ochrony zabytkowych kapliczek. Pan Marszałek był gorącym rzecznikiem powstania Instytutu Dialogu Międzykulturowego im. Jana Pawła II.

Od kilku już lat w znaczący sposób Pan Marszałek Nawara i podległy mu Urząd znacząco wspierają i obejmują patronatem honorowym konferencje europejskie z cyklu: „Rola Kościoła Katolickiego w procesie integracji europejskiej” oraz Kongres dla Pokoju „Ludzie i religie”.

Zawsze gotowy jest do owocnej współpracy.

Mając na uwadze tak wielkie dokonania i zasługi Pana Marszałka Marka Nawary, proszę Księdza Kardynała o godne Jego uhonorowanie.

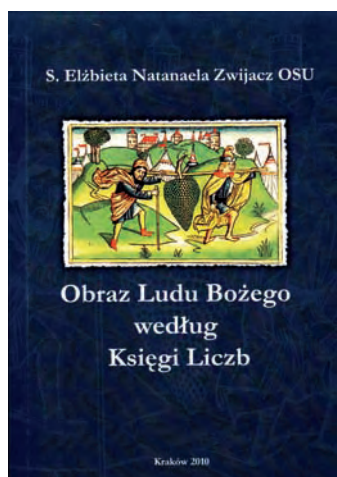
3) Proszę również Jego Eminencję Ks. Kardynała o przyznanie podobnego wyróżnienia Panom:

1. Senatorowi prof. Kazimierzowi Wiatrowi,
2. Senatorowi dr. Stanisławowi Bisztydze,
3. Senatorowi Zbigniewowi Cichoniowi,
4. Posłowi Ireneuszowi Rasiowi,
5. pośmiertnie Posłowi prof. Zbigniewowi Wassermannowi.

Wymienieni Parlamentarzyści zawsze żywo interesowali się losem naszej *Almae Matris* i towarzyszyli we wszystkich najważniejszych wydarzeniach naszej Uczelni. Jako długoletni posłowie i senatorowie przejawiali wielką troskę o jej dobro i rozwój. Od samego początku bardzo mocno zaangażowani byli we wszystkie prace na rzecz zmian legislacyjnych, zmierzających do prawnego uznania przez najwyższe władze Rzeczypospolitej Polskiej naszego Uniwersytetu. W ramach prac Komisji Sejmowych i Senackich współtworzyli kolejne projekty ustaw przychylnych Uczelni i byli rzecznikami jej interesów na forum obu Izb parlamentu. Dzięki ich zasługom nasz Uniwersytet uzyskał ustawową możliwość starania się o dotacje i inne środki z budżetu państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych, co wiąże się z rozbudową infrastruktury naukowo-dydaktycznej i równoczesnym otwieraniem nowych atrakcyjnych kierunków studiów.

Te wszystkie niewątpliwe zasługi wymienionych Parlamentarzystów stanowią wystarczającą podstawą naszej prośby, kierowanej do Jego Eminencji, Metropolity Krakowskiego o odznaczenie Ich złotym *Medalem Pontyfikatu Jana Pawła II za zasługi dla Archidiecezji Krakowskiej*.

ks. prof. Władysław Zuziak Rektor

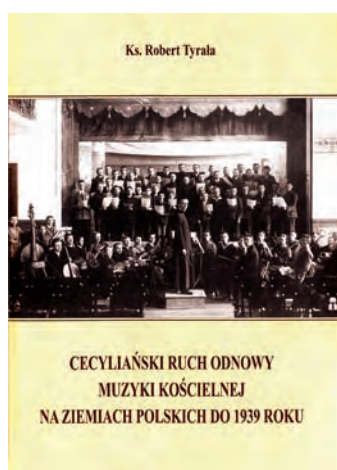

S. Elżbieta Natanaela Zwijacz OSU, *Obraz Ludu Bożego według Księgi Liczb*,
Kraków 2010

Publikacja przedstawia obraz ludu Bożego w Księdze Liczb. Jest to społeczność Izraela, ukonstytuowana na Synaju i wezwana do szczególnej więzi z Bogiem. Zadaniem Autorki było ustalenie celu powołania ludu i prześledzenie drogi realizacji planu Bożego wobec wybranego ludu Izraela. Badania opierały się głównie na starożytnym tekście hebrajskim Księgi Liczb, wydanym krytycznie w *Biblii Hebraica Stuttgartensia* oraz na filologicznych, krytyczno-literackich i egzegetycznych opracowaniach dotyczących księgi i starożytnego Izraela, a cytaty biblijne w języku polskim zostały zaczerpnięte głównie z czwartego wydania Biblii Tysiąclecia. Autorka analizuje więc Księgę Liczb jako utwór literacki, określając jej miejsce i funkcje w Pięcioksięgu, ukazując specyficzną kompozycję tej księgi. Bada pochodzenie ludu izraelskiego, sięgając do jego korzeni, analizuje nazwy określające jego tożsamość, wyróżniające go spośród innych narodów. Przedstawia specyfikę ludu Bożego, żyjącego w obecności Boga i podporządkowanego Jego zarządzeniom, szczególnie zwracając uwagę na związek Przymierza między Bogiem a ludem Izraela oraz wynikające z tego konsekwencje. Analizuje znaczenie kultu składanego Jahwe, skupiając się na inauguracji oficjalnego kultu, uwidaczniającego się w procesji ksiąg pokoleń niosących dary ofiarne. Stara się pokazać moralne oblicze społeczności Izraela, przeprowadzając krytykę epizodu buntu oraz ich skutków, zwracając uwagę na sytuację Przymierza, nieustannie narażonego na złamanie przez grzechy ludu. Stara się również nakreślić profil sakralnej społeczności Izraela, tej, która będzie mogła objąć dziedzictwo Ziemi Izraela.

Renata Dulian

R. Tyrała, *Cecyliński ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939*,
Kraków 2010.

Celem tego opracowania było przedstawienie cecylińskiej odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich w latach 1869–1939. Autor analizuje to zagadnienie zarówno w czasach rozbiorów, jak i po odzyskaniu niepodległości, kiedy to odnowa muzyki kościelnej rozwijała się prężniej niż w czasach zaborów, na jej kształtowanie miała również wpływ nowa organizacja kościelna w Polsce w 1925 roku. W czasach rozbiorów autor ujmuje to zagadnienie na ziemiach polskich, głównie w granicach z 1772 roku. Na tle europejskiej odnowy muzyki kościelnej przedstawia to zagadnienie w Polsce. Prezentuje osiągnięcia poszczególnych ośrodków diecezjalnych zarówno w okresie zaborów, jak i po odzyskaniu niepodległości. Przenikanie idei cecylińskich niezależnie od organizacji kościelnej czy sytuacji politycznej powodowało, że każdy z ośrodków życia muzycznego był dobrze zorganizowany jak na ówczesne możliwości. Wszelkie działania świadczą o trosce o to, aby muzyka kościelna miała swoje odpowiednie miejsce w liturgii. Celem opracowania było również pokazanie działalności ludzi, którzy przyczynili się do odnowy w praktyce. Autor przedstawia działalność stowarzyszeń muzyków kościelnych, szkoły organistowskie, sposób kształcenia duchownych w tej dziedzinie. Omawia śpiewniki, kancjonały. Prezentuje czasopisma, „Śpiew kościelny” (1895–1910, 1936–1938), „Muzyka kościelna” (1926–1939), „Hosanna” (1926–1939), które w duchu odnowy cecylińskiej, przyczyniały się do odnowy muzyki kościelnej. Publikacja jest wnikliwym i rzetelnym opracowaniem tego zagadnienia.

Renata Dulian

Fides et ratio. Dziewięćset lat po śmierci św. Anzelma z Canterbury,
red. nauk. Stanisław Bafia, Marek Urban, Kraków 2010

Na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie w dniach 24–27 czerwca 2009 roku odbyła się międzynarodowa konferencja pod tytułem „*Fides et ratio* w myśli św. Anzelma z Canterbury i w teologii posoborowej” zorganizowana przez Katedrę Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej oraz Nowożytnej i Współczesnej Wydziału Filozoficznego. Referaty wygłosili naukowcy z różnych ośrodków akademickich w Polsce oraz goście z Austrii, Japonii, Niemiec, Stanów Zjednoczonych. Publikacja zawiera referaty z tej konferencji wygłoszone w języku polskim, niemieckim, angielskim. Zawarte w niej teksty poświęcone są różnym aspektom działalności św. Anzelma jako teologa i filozofa, podejmują problemy poruszane zarówno przez niego samego, ukazując je w kontekście nowszej dyskusji teologicznej i filozoficznej, wskazując na ich znaczenie dla współczesnej kultury chrześcijańskiej Europy. Okazją do włączenia poglądów Anzelma z Canterbury w najnowszą debatę teologiczną i filozoficzną stała się encyklika *Fides et ratio* Jana Pawła II oraz przemówienie Benedykta XVI, wygłoszone w Ratyźbonie w 2006 roku. Zamieszczone w tym tomie publikacje ukazują bogactwo myśli filozoficznej, historycznej i teologicznej tego wybitnego myśliciela epoki średniowiecza w nowym świetle.

Renata Dulian